

Familie de Paști, tempera realizată de Mirela-Niculina Lupușan.

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Bucuria Paștilor o aduc mama, bunica și căldura căminului părintesc

„Îmi aduc iarăși aminte de credința ta neprefăcută,
care, precum s-a sălășluit întâi în bunica ta Loida
și în mama ta Eunichi, tot așa sunt încredințat că și întru tine”
(II Timotei 1, 5)

Lumea e tot mai ciudată și mai neliniștită. În forfota ce are loc în jur, dorind o viață normală, nu se poate să nu admiri familiile în care este armonie și înțelegere, familiile în care preocupările legate de viața spirituală sunt la ele acasă. Oricâte experiențe ți-ar oferi lumea modernă, la urmă ajungi tot la concluzia fiului risipitor: „Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu” (Luca 15, 17-18).

Acasă realizezi faptul că Paștile și Crăciunul îți aduc tihneală și bucurie. Și lucrul acesta nu e de azi sau de mâine, ci e dintotdeauna. E de pe vremea Sfântului Apostol Pavel care, scriindu-i lui Timotei, zicea: „Îmi aduc iarăși aminte de credința ta neprefăcută, care, precum s-a sălășluit întâi în bunica ta Loida și în mama ta Eunichi, tot așa sunt încredințat că și întru tine” (II Timotei 1, 5). Sursa credinței lui Timotei erau bunica și mama, iar sursa credinței noastre sunt tot mama și bunica.

Familia își are un rol imens pentru noi: tata, mama și bunica ne ajută să devenim ceea ce suntem. „Familia, iată un loc al practicării înaintea de toate a tuturor virtuților, a desăvârșirii morale. Cum ești în familia ta, cum te porți cu cele intime ale tale în gândul și faptele tale controlate de conștiința ta și de ochii celor apropiați ție, te vei purta și cu ceilalți semenii ai tăi”. Sfântul Sinod a dedicat acest an familiei creștine.

Familia ne transmite duhul sărbătoresc al Paștilor și al Crăciunului. De aceea, îi amintesc pe câțiva oameni grei care au simțit lucrul acesta. Îl pomenesc pe George Coșbuc. În poezia „Colindătorii”² cu multă sensibilitate le povestește mama copiilor „Cum sta pe paie-n frig Hristos / În ieslea cea săracă, / Și boul cum sufla milos / Căldură ca să-i facă, / Drăguț un miel cum i-au adus / Păstorii de la stână / Și îngeri albi cântau de sus / Cu flori de măr în mână”. Sau în poezia „La Paști” le pune în față atmosfera mirifică a sărbătorii: „Și cât e de frumos în sat! / Creștinii vin tăcuți din vale / Și doi de se-ntâlnesc în cale / Își zic: Hristos a înviat! / Și râde-atâta sărbătoare / Din chipul lor cel ars de soare”³.

Cateheza mamei prinde în sufletul copiilor. Iar mama lui Goga când îl pregătea pe acesta să meargă la școală, îl învăța să se roage și să învețe bine: „Și parc’aud pocnet de bici / Și glas stăruitor de slugă. / O vâd pe mama’n colțul șurii, / Așază-n cet merindea-n slugă... / Înduioșată, mă sărută / Pe părul meu bălan, pe gură: / - Zi Tatăl nostru seara, dragă, / Și să te porți la-nvățătură”⁴.

Și venind mai aproape de noi, și în timp și în spațiu, ne oprim la Ioan Alexandru din Topa de Sus, intelectual credincios practicant, care-și elogia părinții: „Mama-i de-acum bătrână și tata alb de tot / Și cumpăna fântânii-i o povară, / Când bivoli-nsetați și oile se strâng / Să fie adăpate către seară / Dumineca, măicuța, în veșmânt cernut, / Cu busuioc în mână și-ntr-o năframă / Duce din bruma cât avem de grâu / O prescură de jertfă la iconă”⁵. Măicuța l-a învățat să meargă la biserică și să se spovedească de Paști.

Nici nu-i demult de când împotriva educației religioase, împotriva orei de religie, se ducea o propagandă susținută. Regimul Rusiei Sovietice și țările-satelit ei propagau educația ateistă. Religia a fost scoasă din școli și din instituțiile statului, iar bisericile erau tolerate. Cine a salvat atunci educația religioasă? Mama și bunica! Ele îi pregăteau pe copii pentru Paști sau pentru Crăciun.

S-a scris în acest sens o carte importantă: „Femeia și Mântuirea lumii”⁶. Maica Domnului L-a născut pe Hristos și a salvat lumea, dar și mamele și bunicile noastre au salvat educația religioasă, pentru că în biserici se putea face puțin.

Sfântul Liviu-Galaction Munteanu de la Cluj a mucenicit pentru ora de religie. El a fost rectorul Institutului Teologic, a slujit la catedrală, a fost numit de către Episcopul Teofil vicar administrativ și, cum religia fusese scoasă din școli, în 1958 a primit sarcina să alcătuiască o programă de catehizare atât a copiilor cât și a maturilor din biserică.

El și l-a asociat pe părintele Ioan Bunea și au făcut o programă minunată. Urmarea? Amândoi au fost arestați. Tribunalul Militar le-a dat ani grei de temniță și au fost închisi întâi la Gherla, apoi la Aiud. După proces, așa cum menționa și părintele Bunea în „Memorialul”⁷ său, mucenicul Liviu-Galaction Munteanu a primit câteva minute să vorbească cu soția lui, cu care a avut trei copii. A plâns și i-a spus soției: „Dragă Sisi, în lumea aceasta nu ne mai vedem” și nu s-au mai văzut. A fost dus

¹ Ioan Alexandru, *Iubirea de Patrie*, Editura Eminescu, București, 1985, p. 94.

² George Coșbuc, *Colindătorii*, în cartea „Poezii”, Constanța, 2007, p. 240.

³ *Ibidem*, p. 171.

⁴ Octavian Goga, *Poezii*, Casa cărții de știință, Cluj-Napoca, 2001, p. 19.

⁵ Ioan Alexandru, *Pământ transfigurat*, Editura Minerva, București, 1982, p. 165.

⁶ Paul Evdokimov, *Femeia și Mântuirea lumii*, Ediția Cristiana, București, 1995.

⁷ Pr. Ioan Bunea, *Memorial*, Editura Limes, Florești (Cluj) 2015.

HRIȘTOS A ÎNVIAT!

DIN SUMAR:

- Hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și aniversarea a 20 de ani de la înființare – **DARIUS ECHIM**....(p. 2)
- Hristos, Paștile noastre – **† PS SAMUEL BISTRITĂNEANU**.....(p. 3)
- Cădelnicerul cerului – **PR. EUGEN-ADRIAN TRUȚĂ**.....(p. 4)
- Părintele Iustin Tira, la ceas aniversar(p. 4)
- „Lumină” și „întuneric”... în Ghetsimani (In. 18, 1-11) – **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFĂNĂ**.....(p. 5)

la Gherla, apoi la Aiud, unde a fost supus unui regim de viață bestial. A rezistat până în 1961, când a murit ca mucenic și a fost îngropat pe „Râpa Robilor”.

Acesta a fost prețul ce s-a plătit pentru ora de religie. Și ne doare că, acum, când religia s-a reîntors în programa școlii, nu o prețuim de ajuns. Și ne mai doare faptul că duminica la biserică nu vin mai mulți tineri.

Mama și bunica ne ajută să avem de Paști bucurii imense. Nu numai că ne copleșesc cu bunătați de tot felul, dar ne și ajută să ne pregătim spiritual pentru Paști. Ne sfătuiesc să ne spovedim, să mergem la biserică, să fim buni și să ne manifestăm creștinește.

Mama și bunica sunt urmașele purtătoarelor de mir, ale credincioaselor din toate vremurile care trăiesc realitățile duhovnicești. Valorile pe care le cultivă ele sunt legate de suflet, de inimă, de viața duhovnicească. Ele se străduiesc să-L nască pe Hristos în suflete. Istoria creștină ne pune în față femei care s-au dăruit propovăduirii lui Hristos nu numai prin cuvânt, ci mai ales prin viața lor.

Anul acesta, Sfântul Sinod, pe lângă cunoscutele femei sfinte, Parascheva de la Iași, Filoftea de la Curtea de Argeș, Tatiana de la Craiova, a canonizat încă șaisprezece femei cu viață sfântă care sunt modele pentru femeile din lumea aceasta secularizată. Luându-le de exemplu, mamele noastre, călugărițele noastre, vor duce lupta cea bună a credinței, se vor împodobi cu virtuți și-L vor mărturisi pe Hristos mai mult cu fapte decât cu vorba. Ținta lor va fi mereu „omul cel tainic al inimii, întru nestrăcioasă podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu” (1 Petru 3, 4).

Mama, născând și crescând un copil, educându-l cu frică de Dumnezeu, ridică o nouă „biserică”, un sfânt locaș de închinare mai prețios decât ctitoriile materiale. Și cum anul acesta nu este dedicat numai femeilor sfinte, ci și familiei creștine, vom spune că familia este un sanctuar al tuturor virtuților, o „biserică mică”, ce face parte din Biserica Mare, iar sacerdotul ei este mama creștină. Ea a primit de la Dumnezeu misiunea nobilă de a aduce pe lume prunci și de a-i crește sănătoși sufletește și trupește.

„Căldura familiei, ochii mamei asupra pruncilor, ocrotitori și blânzi, ochii pruncilor asupra mâinilor părinților ce împart pâinea, apoi vorbirea lor laolaltă, bucuria divină de a fi împreună”⁸, se răsfrânge asupra personalității copiilor. În această atmosferă, Paștile capătă dimensiuni cerești, bucuriile pe care ni le aduc sunt de nedescris.

În familie, mama are de îndeplinit o misiune cu implicații deosebite, atât pe plan spiritual, cât și pe plan social. Vocația misionară a femeii nu se oprește numai la copii, ci îl privește și pe soț, pe care-l determină la preocupări spirituale.

Am subliniat marea importanță pe care o are mama și bunica într-o lume normală. Am consemnat faptul că, în vremuri de propagandă anticreștină, ele au salvat lumea. Observăm însă că, și în lumea noastră care se secularizează, misiunea lor este din ce în ce mai grea. Până sunt mici, îi aduc pe copii și-i împărtășesc. Dar când devin adolescenți? E din ce în ce tot mai greu. Numărul licențierilor și al studenților la Sfânta Liturghie ar putea fi mai mare.

Cauzele împușării sunt multe. Telefonul mobil și calculatorul, care în sine nu sunt rele, îi pot deruta. Sunt apoi și alte mijloace care le mănâncă timpul. Pentru a le fi drag la slujbă, trebuie să-L iubească pe Hristos sau cel puțin să le fie drag de mama și de tata, care-i îndeamnă spre aceasta, iar părinții să fie cu mult tact pedagogic și să se roage pentru ei.

Oricum ar fi, iubitori de slujbă sau nu, le dorim tuturor belșug de bucurii de Paști. Vă dorim și dumneavoastră, părinților și bunicilor, și vă urăm împreună cu Sfântul Ioan Gură de Aur: „Cei ce ați postit și cei ce n-ați postit, veselii-vă astăzi. Masa este plină, ospătați-vă toți. Vițelul este mult, nimeni să nu iasă flămând. Gustați toți din ospățul credinței!”⁹.

Vă îmbrățișăm cu sfântă dragoste și prețuire și vă zicem: **Hristos a înviat!**

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

⁸ † Nicolae, Mitropolitul Ardealului, *Teologie Morală*, Sibiu, 1969, p. 356.

⁹ *Slujba Învierii*, Editura Episcopiei Ortodoxe, Alba Iulia, 1997, p. 52.

Hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și aniversarea a 20 de ani de la înființare

Darius Echim

a Praznicul Bunei Vestiri, miercuri, 25 martie 2026, Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului și-a sărbătorit hramul, aniversând, cu acest prilej, 20 de ani de la înființare. Arhiepiscopia și Mitropolia Clujului își au rădăcinile în vechea Mitropolie de la Feleac, ctitorită la finele veacului al XV-lea de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare și ocrotită de urmașii săi. Tot în această zi s-au împlinit 15 ani de când Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a fost întronizat în demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit.

Sărbătoarea Bunei Vestiri are o semnificație aparte pentru Eparhia Clujului, fiind ziua în care, în 2006, de sărbătoarea Bunei Vestiri, a fost proclamată în mod festiv înființarea Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, devenită ulterior, din 2012, Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, în urma unor considerente pastorale, misionare și culturale ale societății românești contemporane. Tot în acea zi, vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist Arăpașu l-a întronizat pe primul mitropolit al acesteia, în persoana vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania. În 2011, tot într-o zi de 25 martie, a fost instalat Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, ca cel de-al doilea Mitropolit al Clujului.

Cu acest prilej aniversar, în perioada 24-27 martie, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, împreună cu mai multe instituții clujene, a organizat o serie de manifestări religioase și culturale menite să marcheze aceste momente istorice.

Pavecernița Mare cu Litie

Manifestările au debutat în ajunul hramului, pe 24 martie, la Catedrala Mitropolitană, unde, de la ora 18:00, a fost săvârșită Pavecernița Mare cu Litie. Slujba a fost oficiată de Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanu, Arhiepiscopul-vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei, care a rostit și un cuvânt de învățătură.

La slujbă au fost participat: Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanu, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanu, Arhiepiscopul-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

Lansarea volumelor „Omiliile catehetice” I și II

Ulterior, de la ora 19:30, la Muzeul Mitropoliei Clujului, situat la demisolul Catedralei Mitropolitane, pentru a marca 15 ani de la alegerea și întronizarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei în demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, Sectorul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului a organizat un eveniment editorial, prilejuit de lansarea a două volume intitulate „Omiliile catehetice”, apărute anul acesta la Editura Renașterea, semnate de Înaltpreasfinția Sa.

Cele două volume reunesc o serie de omilii catehetice rostite de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, pe parcursul a 15 ani, în fiecare duminică seara, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în cadrul programului catehetic „O seară cu Domnul Hristos și Preasfânta Sa Maică”.

Au luat cuvântul și au prezentat volumele următorii invitați: Preasfințitul Părinte Episcop Iustin și prof. univ. dr. Ilie Rad, cadru universitar la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai (UBB) Cluj-Napoca, Departamentul de Jurnalism și Media Digitală.

De asemenea, alocuțiuni au rostit părintele Raul Pap, coordonator al Departamentului de Misiune și Cateheză din cadrul Arhiepiscopiei Clujului, cel care a cules, ordonat și îngrijit textele din cele două volume, precum și pr. conf. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, directorul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca și titularul catedrei de Omiletică și Catehetică de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul UBB Cluj-Napoca, care a scris prefața lucrării.

„Volumele de față adună o serie de omilii catehetice rostite de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, într-un context liturgic și pastoral viu, în dialog direct cu o comunitate concretă de credincioși. Această precizare nu este una secundară, ci esențială pentru înțelegerea specificului și a noutății pe care o aduce lucrarea de față: nu avem de-a face cu simple cateheze tematice, nici cu predici ocazionale, ci cu un gen teologic distinct, astăzi rar întâlnit în spațiul ortodox – omilia catehetică. Aceste omilii s-au născut în Biserică, în inima unui ierarh adânc pastoral, și pentru Biserică, ca răspuns la frământările, căutările și nevoile reale ale credincioșilor”, a spus pr. conf. Liviu Vidican Manci, în prefață.

La finalul serii, autorul volumelor, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, a rostit un cuvânt în care a vorbit despre consecvența și perseverența cu care a ținut aceste cateheze vreme de 15 ani, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Totodată, a menționat că acest program catehetic este mult mai vechi, fiind inițiat în urmă cu 48 de ani, când era preot la Turda.

Manifestarea editorială, moderată de preotul Cornel Coprean, consilier cultural al Arhiepiscopiei Clujului, a avut loc în prezența ierarhilor care au participat la slujba Pavecerniței Mari cu Litie, a mai multor clerici, teologi, reprezentanți ai mediului academic, oameni de cultură, elevi și studenți teologi, precum și a numeroși credincioși clujeni.

Sfânta Liturghie arhierească

În ziua hramului, la Praznicul Bunei Vestiri, miercuri, 25 martie, de la ora 9:30, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, unită cu Vecernia, a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, împreună cu alți 10 ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române: Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale, Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanu, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanu, Arhiepiscopul-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanu, Arhiepiscopul-vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei, și Preasfințitul Părinte Teofil De Iberia, Arhiepiscopul-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. Soborul a fost format din clerici de la Centrul Eparhial, protopopi din cuprinsul Arhiepiscopiei Clujului, slujitori ai Catedralei Mitropolitane și părinți profesori de la cele două instituții de învățământ teologic din municipiu (Facultatea de Teologie Ortodoxă și Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”), precum și alți clerici invitați.

După citirea pericopei evanghelice, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif a rostit un cuvânt de învățătură despre semnificația și importanța sărbătorii Bunei Vestiri pentru istoria mântuirii noastre. De asemenea, a punctat că Fecioara Maria a purtat în pântecele ei, în inima ei și în viața ei pe Cel care astăzi este Mântuitorul nostru.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedralei Mitropolitane, dirijat de pr. prof. emerit Vasile Stanciu.

15 ani de slujire la Cluj

La finalul Sfintei Liturghii a fost oficiat un polihroniu, iar clericii și credincioșii prezenți, dar și reprezentanții mai multor instituții publice, cu prilejul aniversării a 15 ani de slujire arhierească în demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, l-au felicitat pe Înaltpreasfințitul Părinte Andrei.

Arhimandritul Simeon Pinte, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane, i-a transmis chiriarhului urările din partea clerului și a credincioșilor din cuprinsul Mitropoliei, oferindu-i, în semn de prețuire și recunoștință, o cruce de binecuvântare și un aranjament floral.

La rândul său, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rememorat evenimentele de acum 20 de ani de la înființarea Mitropoliei Clujului, precum și momentul istoric din 2011, când a fost întronizat, de Patriarhul Daniel al României, ca cel de-al doilea Mitropolit al Clujului. De asemenea, a mulțumit lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra sa și a credincioșilor încredințați spre păstorie, tuturor celor prezenți la hram, dar și tuturor celor ce i-au stat alături în toți acești ani de slujire arhierească.

La slujbă au participat numeroși credincioși clujeni, oficialități militare și civile, oameni de cultură, reprezentanți ai mediului academic și reprezentanți ai instituțiilor din județele care fac parte din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

† **SAMUEL BISTRITĂNUL**

**EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI**

Hristos, Paștile noastre

ea mai importantă sărbătoare a Bisericii Ortodoxe este sărbătoarea Sfințelor Paști, în care prăznuim Învierea din morți a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos care a avut loc în prima zi a săptămânii, adică duminica (cf. Mt. 28:1; Mc. 16:1-2; Lc. 24:1; In. 20:1), după Paștile evreiești. Praznicul Învierii Domnului este temelia și centrul credinței, al cultului și a spiritualității noastre ortodoxe: *Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră (I Corinteni 15:14); Iar dacă nădăjduim în Hristos numai în viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii. Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți. (I Corinteni 15:19-20).*

În limba română numele sărbătorii Paștilor (în greacă Πάσχα, în latină Pascha) derivă de la termenul ebraic Pesah (פֶּסַח), care înseamnă **trece**. Evreii sărbătoreau la Paști eliberarea lor din sclavia egipteană, prin intervenția atotputernică a lui Dumnezeu care a trimis un înger ca să omoare pe toți întâi-născuții egiptenilor, iar îngerul a trecut peste casele israeliților ale căror uși erau stropite cu sângele unui miel junghiat în seara acelei prime nopți de Paști. Iată cum prezintă Sfânta Scriptură acest eveniment care a condus la instituirea sărbătorii Paștilor: *Apoi a grăit Domnul cu Moise și Aaron în pământul Egiptului și le-a zis: «Luna aceasta să vă fie începutul lunilor, să vă fie întâia între lunile anului. Vorbește deci la toată obștea fiilor lui Israel și le spune: În ziua a zecea a lunii acesteia să-și ia fiecare din capii de familie un miel; câte un miel de familie să luați... Mielul să vă fie de un an, parte bărbătească fără meteahnă... Să-l țineți până în ziua a paisprezecea a lunii acesteia și atunci toată adunarea fiilor lui Israel să-l junghie spre seară. Să ia din sângele lui și să unșă amândoi ușorii și pragul de sus al ușii casei unde au să-l mănânce. Și să mănânce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc; dar s-o mănânce cu azimă și ierburi amare... Să nu lăsați din el pe a doua zi și oasele lui să nu le zdrobiți. Ceea ce va rămâne să ardeți în foc. Să-l mâncați însă așa: să aveți coapsele încinse, încălțăminte în picioare și toiegele în mâinile voastre; să-l mâncați cu grabă, căci este Paștile Domnului. În noaptea aceea voi trece peste pământul Egiptului și voi lovi pe tot întâiul născut în pământul Egiptului, al oamenilor și al dobitoacelor; și voi face judecată asupra tuturor dumnezeilor în pământul Egiptului, căci Eu sunt Domnul. Iar sângele va fi semn pe casele în care vă veți afla; voi vedea sângele și vă voiocoli și nu va fi între voi rană omorătoare, când voi lovi pământul Egiptului. Ziua aceea să fie spre pomenire și să prăznuți într-însa sărbătoarea Domnului, din neam în neam; ca pe o legiuire veșnică să țineți această sărbătoare... Aceasta a fost noaptea de priveghere a Domnului pentru scoaterea lor din țara Egiptului și această noapte de priveghere o vor păzi toți fiii lui Israel din neam în neam (Ieșirea 12: 1-14 și 42). Prin „Paști” se înțelegea atât sărbătoarea trecerii poporului ales, de la starea de robie la starea de libertate, cât și mielul junghiat și fript, care trebuia consumat în noaptea sărbătorii pascale, după un anumit ritual. Deci, Paștile evreiești se prăznuiau prin sacrificarea unui miel, prin participarea la cina rituală și prin folosirea în decurs de șapte zile a azimelor.*

Paștile creștinești au început la Cina cea de Taină, când în mod tainic, sub chipul pâinii și vinului, în Sfânta Taină a Euharistiei, Trupul Domnului s-a frânt și Sângele Său s-a vărsat pentru viața și mântuirea lumii. Paștile creștinești au culminat pe Crucea de pe Golgota, pe care a fost răstignit și a murit Domnul Iisus Hristos, **Mielul Răscumpărător**, și s-au desăvârșit prin slăvita Sa Înviere din morți. Mielul pe care îl junghiau evreii cu ocazia Paștilor a preînchipuit pe Mielul Hristos, care s-a jertfit pe Cruce pentru toți oamenii. Sfântul Proroc Isaia, care a trăit în secolul VIII î.d.Hs., vorbind profetic despre Mesia, a spus: *ca un miel spre junghiere s-a adus (Isaia 53:7),*

iar Sfântul Proroc Ioan Botezătorul mărturisind că nu el este Mesia cel așteptat, ci arătând spre Iisus, a zis: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii (Ioan 1:29).* Răstignitorii Mântuitorului Hristos fără să-și dea seama că împlinesc Sfințele Scripturi, au schimbat zdrobirea fluierelor picioarelor lui Iisus cu un alt mijloc de a grăbi moartea, și anume: unul dintre ostași l-a străpuns coasta cu sulita din care a curs sânge și apă, dovadă clară a morții Lui. Acest lucru s-a întâmplat din pronia cerească, ca să se îplinească cuvintele profetice ale Sfințelor Scripturi, care spun că din trupul mielului pascal să nu se zdrobească nici un os. Sfântul Evanghelist Ioan care relatează acest moment din drama Vinerii Mari, zice: *Căci s-au făcut acestea ca să se îplinească Scriptura: «Nu i se va zdrobi niciun os» (Ioan 19:36).*

Mielul pascal – cu sângele căruia s-au uns amândoi stâlpii și pragul de sus al ușilor caselor israelite – a izbăvit de moarte pe toți întâi născuții ai fiilor lui Israel și Dumnezeu a eliberat pe poporul israelit din robia lui Faraon. **Mielul Hristos**, pe care l-a profetit Isaia și l-a arătat Ioan Botezătorul, cu preasfântul Său sânge a răscumpărat și mântuit din moartea păcatului, din robia diavolului și din veșnica pierzare pe toți fiii lui Adam.

Prin Mielul Hristos, jertfit pe Cruce, Dumnezeu a eliberat pe noul Israel (creștinii) din robia faraonului cel netrupesc, adică din robia lui Satan. Sfântul Apostol Pavel ne încredințează că mielul nostru pascal este Domnul Iisus Hristos: *Paștile noastre Hristos s-a jertfit pentru noi (I Corinteni 5:7),* iar una dintre strofele Canonului Învierii spune: *Ca un mieluleț de un an, Cununa cea binecuvântată de noi, Hristos, de voie pentru toți s-a jertfit, Paștile cele curățitoare; și iarăși din mormânt a strălucit nouă frumos, Soarele Dreptății (Cântarea a 4-a)*¹. Jertfa Sfințelor Euharistii în esență este aceeași care a fost adusă de Mântuitorul pe lemnul Crucii. Pe altarele tuturor bisericilor ortodoxe se aduce același Miel al lui Dumnezeu, care a ridicat păcatul lumii; același preacurat Trup, care a fost jertfit pe Cruce, același preacinstit Sânge, care s-a vărsat atunci. Deosebirea între aceste două feluri de jertfă constă în faptul că pe Cruce Mântuitorul, în mod văzut, a adus jertfă lui Dumnezeu Trupul și Sângele Său, iar în Sfânta Împărtășanie din cadrul Dumnezeieștii Liturghii le aduce sub chipul prescurii și al vinului. Pe Cruce, Hristos, ca Arhieru a săvârșit nemijlocit jertfa de împăcare, iar în Sfânta Împărtășanie le aduce prin mijlocirea preoților. Pe Cruce jertfa a fost realmente sângeroasă, pentru că Hristos cu adevărat a pățimit, și-a vărsat Sângele și a murit, iar în Sfânta Împărtășanie, prescura și vinul se prefac (se preschimbă) în mod tainic, prin lucrarea Sfântului Duh, în Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, fără suferință și fără vărsare

de sânge. Jertfa de pe Cruce a adus răscumpărare pentru lumea întreagă, iar de roadele Jertfei Sfințelor Euharistii se fac părtași numai cei ce se împărtășesc cu pocăință și pregătirea necesară. În sfârșit, jertfa de pe Cruce s-a săvârșit o singură dată pe Golgota, dar ea se actualizează în chip nesângeros oridecâteori săvârșim Dumnezeiasca Liturghie.

Mielul Paștilor evreiești trebuia consumat în întregime la masa festivă din noaptea Paștilor. **Mielul nostru de Paști**, sub chipul Dumnezeieștii Euharistii, ni se dăruiește în Sfânta Liturghie, ca să ne hrănim cu El, să ne eliberăm din sclavia păcatului și să **trece de la moarte la viață și de pe pământ la cer**, așa cum cântăm într-o altă odă din Canonul Învierii. În Cuvântul de învățătură rostit cu ocazia praznicului Sfințelor Paști, Sfântul Ioan Gură de Aur zice: *Masa este plină, ospătați-vă toți. Vițelul este mult, nimeni să nu iasă flămând. Gustați toți din ospățul credinței; împărtășiți-vă toți din bogăția bunătății².* Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos sunt **Paștile cele adevărate**, și dacă ne împărtășim cu El, alegem și noi – ca și poporul lui Israel - calea exodului din Egipt, adică calea ieșirii din viața de păcat, care este moartea sufletului, pentru a învia în lumina Învierii lui Hristos. Chiar dacă unora le poate părea radical acest cuvânt: a nu ne împărtăși cu sfântul și prețiosul Trup și Sânge al Mântuitorului Hristos la Dumnezeiasca Liturghie a Sfințelor Paști, este echivalent cu a nu sărbători Paștile. Când ne împărtășim, participăm, sărbătorim și actualizăm în noi Învierea Domnului. De aceea, ne îndeamnă Sfântul Apostol Pavel: *Curățiți aluatul cel vechi, ca să fiți frământătură nouă...; căci Paștile noastre Hristos s-a jertfit pentru noi. De aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al viclesugului, ci cu azimile curăției și ale adevărului (I Corinteni 5:7-8).*

Canonul 66 al Sinodului V-VI Ecumenic (II Trulan) precizează modul cum trebuie prăznuită întreaga Săptămână Luminată a Sfințelor Paști: *Se cuvine creștinilor ca, de la sfânta zi a Învierii lui Hristos, Dumnezeu nostru, și până la duminica următoare, să petreacă neîncetat întreaga săptămână în sfințele bisericilor, cu psalmi, cu imnuri și cântări duhovnicești, bucurându-se și sărbătorind în Hristos, dedicându-se citirii Dumnezeieștilor Scripturi și îndestulându-se cu Sfințele Taine. Căci așa vom fi înviați și înălțați împreună cu Hristos³.*

La rânduiala prescrisă de acest canon să mai adăugăm și învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur, care spune: *Praznicul acesta nu are nevoie de bani, nici de cheltuieli, ci numai de voință și suflet curat. Nimic trupesc nu se vinde aici. Toate sunt duhovnicești: Predicarea cuvintelor dumnezeiești, rugăciunile și binecuvântările preoților, împărtășirea cu Dumnezeieștile și Sfințele Taine, pacea, uniunea; toate daruri duhovnicești, vrednice de dărnicia Dăruitorului. Să prăznuim, dar, praznicul acesta în care a înviat Domnul. A înviat, și cu El a înviat întreaga lume. El a înviat, sfărâmând legăturile morții. Ne-a înviat pe noi, sfărâmând lanțurile păcatelor noastre⁴.* În timpul Dumnezeieștii Liturghii, preotul recită în taină acest tropar din Utrenia Sfințelor Paști care evidențiază legătura între Paștile Noului Legământ, primirea Sfințelor Împărtășanii și Sfânta Liturghie: *O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase!... Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăției Tale⁵.*

Evreii serbează Paștile întotdeauna în seara zilei de 14 Nissan, conform calendarului iudaic, indiferent de ziua săptămânală în care poate cădea această dată. Noi, creștinii ortodocși, în conformitate cu hotărârea Sinodului I Ecumenic de la Niceea din anul 325, sărbătorim Paștile Învierii Domnului întotdeauna în prima duminică, după luna plină, după echinocliul de primăvară, iar dacă s-ar întâmpla să coincidă cu data Paștilor evreiești, trebuie să le amânăm pe duminica următoare pentru că și Mântuitorul – ne spun sfinții evangheliști – a înviat în ziua cea dintâi a săptămânii (duminică), după ziua Paștilor iudaice.

² Penticostar, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012, pag. 25.

³ Canoanele Bisericii Ortodoxe, Vol. I, Studiu introductiv, note și traducere: Pr. Răzvan Perșă, Editura Basilica, București, 2022, pag. 314.

⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, Predici la Sărbători Împărtășite, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2006, Cuvânt la Înviere, pag. 143.

⁵ Liturghier, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012, pag. 193.

¹ Penticostar, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012, pag. 17.

Cădelnicerul cerului

*Drept cădind cădelnicerul cerului,
o cădelniță cădelniță cădirea cea mare...*

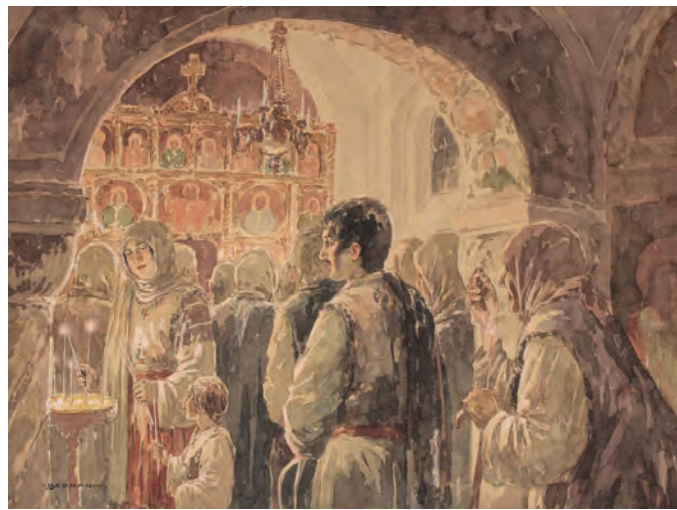
Pr. E.-Adrian Truța

Secretar eparhial

ilele istoriei, oricâte ar fi, oricâte s-ar derula pe un firmament al memoriei, nu vor putea înlocui flacăra adevărului nemuritor că familia este esența vieții.

În logica abstractizării și a căutării individuale a revelațiilor ultime, eforturile par să devină discursuri de validare proprie, construcțiile mentale sau ideologice par să convergă înspre împliniri strict personale. *Ce te face fericit?* a luat locul lui *Ce ne face fericiti?*.

Tradiționala valoare a Bisericii spune că a fi împreună este motivul existenței. Familia nu e doar o structură sociologică universală, o celulă a societății care a modelat evoluția acesteia și care astăzi este vizată de posibilitatea unor evoluții experimentale. De asemenea, familia nu e o unitate burgheză de opresiune a marginalilor, singuraticilor, celibatarilor, monahilor, bolnavilor, vulnerabililor. Familia e un nucleu de spiritualitate care întreține, motivează și îngenunchează universul în fața evidenței. Trăim prin familie pentru familie sau, altfel formulat, familia e Biserica mică.

Slujba de duminică, acuarelă pe carton subțire realizată de Ignat Bednarik.

În orice Biserică, preva-lează sacrificiul ca act întemeietor. Astfel, jertfa pe cruce a Domnului Iisus Hristos a mântuit lumea, adică a salvat-o de orizontul finitudinii temporale. Tot așa, eforturile tatălui, mamei și ale copiilor sunt mici crucificări care salvează sufletele membrilor de perspectiva unei morți interioare. Nu, nu suntem fericiti dacă experimentăm *formule diverse* de familie în contrast cu conservatoarea treime: tată, mamă, copil. Suntem resemnați și, mai ales, îndurerați de toate neînțelegerile, eșecurile, infidelitățile, violențele domestice, divorțurile, coabitările nesănătoase sau de probă care vor să înlocuiască plictisitoarea și vechea familie. Ca Biserică mare, ne doare instabilitatea unor comportamente matrimoniale a căror cauză variază în funcție de fluctuația pieței de muncă, a carierismului, a sărăciei, a hedonismului, a vicilor, a imaturității psihologice, a egocentrismului, a superficialității sau, pur și simplu, a dezolării sociale.

Nimic nu e mai trist ca un părinte singur, abandonat de familie. Doliul nu e doar o culoare a hainelor, mai înainte de toate e o culoare a ochilor ce nu lasă loc de prea multe descrieri. Expresia de familie mono-parentale nu e o soluție salvatoare sau convenabilă, ci e bilanțul unei tristeți care de abia a început.

Revenim constant la familie pentru că nimic nu are sens în afara ei și totul se consumă aici: dragoste, viață, moarte, boală, nefericire, spaimă, libertate, înțelegere. Nu e nimic gnostic în crucificarea pentru familie, nu e nimic dulceag sau superficial. Familia este definiția substanței. Nu e nevoie de filosofare, de intelectualizare, de ideologizare, de civilizare, de nimic. Vezi și asțiși că miracolul se întâmplă în ochii familiei.

Pilduitor este că nașterea Mântuitorului Iisus Hristos a avut loc în sânul unei familii. Unii autohtoni s-au grăbit să catalogheze Sfânta Familie ca pe o *formulă modernă de coabitare*, însă ce eșec pentru mintea unui om să piardă esențialul din nevoia lui interioară de a se valida. Iisus Hristos a avut o familie, iată primul și singurul enunț ce merită înregistrat. A avut o mamă care s-a sacrificat pentru a-L crește, a avut un tată care i-a predat o meserie, a avut regulă de disciplină familială, au avut o viață în care au mâncat împreună, au locuit împreună, s-au bucurat și au suferit împreună, de foame poate, de frig, de oboseală și, mai ales, de tristețea răstignirii singurului lor fiu. Ce poate fi mai dureros decât să asțiși la execuția propriului fiu, chiar dacă El este Dumnezeu și Om deopotrivă?! Ce sabie mai ascuțită poate să treacă prin inima unei mame?! Realitatea că Iisus Hristos a crescut într-o familie este semnătura dumnezeiască a modelului. Nu e nevoie să inventăm soluții-surogat pentru sufletul omenesc. Mama și tata sunt de la Dumnezeu, de asta îi iubim, în ciuda tuturor criticilor și defectelor vizibile și invizibile.

Această sfântă Mamă și acest sfânt Tată au trăit îngenunchearea ultimă a sufletelor lor. Peste trei zile de la înmormântarea Acestuia, au trăit Învierea sufletelor lor. Întreaga lor cernire a sufletelor s-a risipit ca un fum în văzduh pentru că Viața se vedea în fața ochilor.

Nu spunem suficient de apăsător că Fiul muribund s-a îngrijit de mama suferindă, un fiu pe moarte ce nu încetează să fie al familiei, căci asta e lecția Mântuitorului: oricât de departe am fi, rămânem ai familiei.

Și asta seamănă foarte mult cu *un înger cădelnițând la Liturgia cerească, un cădelnicer cu tămâie de sus...*

Părintele Iustin Tira, la ceas aniversar

n data de 4 aprilie 2026, Părintele Iustin Tira, colaborator constant al revistei eparhiale *Renașterea* și fost redactor-șef al ei, a împlinit 75 de ani de viață, prilej cu care îi urăm multă sănătate, liniște lăuntrică și rodnică continuare a slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor.

Părintele Iustin a fost timp de 23 de ani vicar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, slujind biserica în calitate de cleric timp de 53 de ani, îndeplinind în acest timp și diferite ascultări în cadrul Centrului eparhial din Cluj-Napoca, iar începând cu anul 2008 este preot slujitor al Bisericii „Sfântul Dimitrie cel Nou” din cartierul Gheorgheni al municipiului Cluj-Napoca. În anii diaconiei a îndeplinit funcțiile de: redactor al *Îndrumătorului bisericesc*, secretar eparhial, redactor și apoi redactor-șef al revistei *Renașterea*.

S-a născut în localitatea Plopiș din Maramureș în data de 4 aprilie 1951, din părinții Mihai și Parasca Tira. Cursurile școlii primare le-a urmat în satul natal, iar pe cele ale școlii gimnaziale în satul vecin Șurdești. A urmat apoi cursurile Școlii de cântăreți bisericești și Seminarul Teologic Ortodox din Cluj (1966-1971), după care și-a continuat studiile universitare la Institutul Teologic din Sibiu (1971-1975). Încă de mic a frecventat mănăstirea Sfânta Ana – Rohia din Țara Lăpușului, unde stareț era atunci unchiul său, viitorul Arhiepiscop Justinian Chira.

A urmat în 1973 căsătoria cu educatoarea Viorica Anca, iar la data de 18 octombrie a aceleiași an a fost hirotonit diacon pe seama Catedralei arhiepiscopale din Cluj-Napoca de către Arhiepiscopul Teofil Herineanu, calitate pe care a îndeplinit-o până la 28 mai 1988 când a fost hirotonit preot, pe seama Catedralei arhiepiscopale, de către același Arhiepiscop.

În plan familial, alături de doamna preoteasă, părintele Iustin se bucură în prezent de dragostea copiilor Anca-Maria, cu soțul Christian-William Bennett, și Iustin-Mircea, cu nora Hanna, și a nepoților Maia-Minerva, Fred-Anthony și Karim.

Începând cu data de 1 iulie 1993, a fost numit de către Arhiepiscopul Bartolomeu Anania în postul de consilier economic, iar din data de 1 aprilie 1998 a fost numit în postul de vicar administrativ al Arhiepiscopiei Clujului, pe care l-a ocupat și sub o nouă titulatură, de vicar eparhial, până în 1 iunie 2022, fiind cel mai longeviv vicar din istoria Eparhiei Clujului. De la data de 1 ianuarie 1999 a fost președintele Comisiei locale de dialog dintre Arhiepiscopia ortodoxă și Episcopia română unită cu Roma, calitate în care, prin întâlniri, dezbateri și mult tact a promovat soluții acceptate de ambele părți. Complexa sa biografie și bogata sa activitate poartă amprenta păstoririi ultimilor trei întâi-stătători ai Clujului, Arhiepiscopul Teofil, Mitropolitul Bartolomeu și Mitropolitul Andrei, la care se adaugă Arhiepiscopul Justinian, care i-a fost apropiat încă din copilărie.

I s-au conferit de-a lungul anilor numeroase distincții bisericești: *iconom* (1984), *iconom starofofor* (1988), *Crucea Patriarhală* (2010), *Crucea*

Transilvană (2018), *Ordinul Mihai Vodă* (2018), *Ordinul Justinian Arhiepiscopul* (2019), *Ordinul Episcop Nicolae Ivan* (2021). La împlinirea vârstei de 70 de ani Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, i-a conferit *Diploma Omagială – 2020* și *medalia comemorativă cu chipurile Sfântului Ierarh Iosif cel Milostiv și Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica*. De asemenea, pentru activitatea susținută în domeniul cultelor și pentru contribuția adusă la întărirea legăturilor interconfesionale, Părintele a fost decorat în anul 2004 de către Președintele României cu *Ordinul Meritul Cultural* în gradul de ofițer, categoria G „Culte”.

De-a lungul vremii, părintele Iustin Tira a colaborat cu reportaje publicate în revista *Mitropolia Ardealului* de la Sibiu și periodicul *Telegraful Român*, cu diverse articole publicate în *Îndrumătorul bisericesc al Arhiepiscopiei Clujului*, în revistele *Renașterea* și *Tabor*, în mai multe volume colective. O bună parte dintre ele, aproximativ 100 de articole, au fost adunate și tipărite în volumele: *Fragmente de portret. Oameni și locuri* (2009), *Oameni, fapte și Cuvânt* (2017) și *Cartea cu părinți și prieteni* (2022), apărute la editura *Renașterea*.

S-a îngrijit de editarea și tipărirea mai multor volume: cele două volume de predici ale părintelui Ioan Bunea (1983, 1986); *Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului* (1982); *Darurile Bisericii* (1982) și *Viața Maicii Domnului* (1986) ale PS Justinian Chira Maramureșanul; *Livada duhovnicească a arhim. Serafim Man* (1990); *Episcopul Nicolae Ivan (1855-1936) – ctitorul reînființatei eparhii a Vadului, Fele-*

cului și Clujului (1985, 2016); *Arhiepiscopul Teofil Herineanu la 100 de ani de la naștere* (2009), *Efigiile ierarhului. Restituiri Nicolae Ivan* (2019), *Centenarul Mitropolitului Bartolomeu Anania (1921-2021) și Mitropolitul Andrei, un deceniu de slujire la Cluj* (2021). Din anul 2018 și până în 2021 a coordonat editarea *Calendarului Renașterea*, ajuns în prezent la numărul 9, periodic care continuă publicațiile interbelice *Calendarul Eparhiei Ortodoxe a Clujului și Calendarul creștinului de lege răsăriteană*, a căror apariție a fost întreruptă în timpul regimului comunist. În 2021 a apărut la editura *Renașterea* volumul *Dăru-*

ire și slujire. Omagiu Părintelui vicar Iustin Tira sub coordonarea pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă și a consilierului cultural pr. dr. Cornel Coprean, care reunește mărturiile și evocările celor care l-au cunoscut și au colaborat cu Sfinția Sa de-a lungul vremii.

Activitatea culturală și scriitoricească i-au fost apreciate de către cercetători și istorici care l-au inclus în lucrarea Academiei Române, secția de Științe Istoric și Arheologie, *Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc*, vol. V, apărută la editura Karl A. Romstorfer a Muzeului Național al Bucovinei, Suceava, 2021.

Părintele Iustin Tira este un colaborator permanent al revistei *Renașterea*, în care publică de multe decenii articole despre evenimente și personalități ale vieții bisericești care au marcat spiritual și istoric existența Eparhiei noastre, motiv pentru care îi suntem recunoscători și îi mulțumim cu mult drag, rugându-L pe Dumnezeu să-i dăruiască părintelui multă putere și har pentru a continua această lucrare de zidire și întărire a Bisericii.

La mulți ani binecuvântați, întru Hristos, părinte Iustin!

(Redacția Editurii *Renașterea*)

„Lumină” și „întuneric”..., în Ghetsimani (In. 18, 1-11)

Pr. Prof. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

1. Viziunea contemplativă a Evanghelistului

istorisirea ultimelor evenimente din viața lui Iisus – pătimirile, moartea și învierea – ocupă locul central în ansamblul narațiunii Evangheliei după Ioan. Cu preambulul istorisirii patimilor lui Iisus abordăm un text care mai mult trimite la contemplație decât provoacă la comentariu. Pentru orice cititor al Evangheliei după Ioan, capitolele 18-19 oferă o viziune grandioasă, unitară și contemplativă a suferinței Mântuitorului, care îmbie la ascultare tăcută a celor istorisite, încununată, în final, de reflecție la modul în care El S-a raportat la suferința Sa, însemnând un model de atitudine al oricărui om în fața propriei sale suferințe.

Pentru a înțelege mesajul celor istorisite este nevoie să cunoaștem cheia de lectură a textului iohanic, și anume, citirea lui din perspectiva a două niveluri: cel al istoriei și cel al credinței. În istorisirea etapelor mai importante din viața lui Iisus, Sfântul Ioan Evanghelistul urmărește întodeauna un obiectiv teologic, și anume, să-l treacă pe cititor din sfera înțelegerii istorice a celor relatate, în contemplarea mesajului lor spiritual, generat de actul credinței.

Referindu-se la suferința lui Iisus, fără a insista asupra datelor istorice ale pătimirii Sale, dar plecând, totuși, de la acestea, Sfântul Ioan Evanghelistul recompune și reinterpretează faptele, prin credință, transfigurându-le în lumina misterului lor profund: Hristos-crucificat, Care se predă de bună voie dușmanilor Săi, este, de fapt, adevăratul învingător, pentru că, prin libera acceptare a suferinței, îi revelează omului motivul suprem pentru care S-a jertfit, și anume, iubirea necondiționată față de el. Așadar, în viziunea Sfântului Ioan, dacă pentru om, pătimirea Mântuitorului reprezintă momentul suprem de umilință și de slăbiciune a Sa, în realitate, cu ea începe triumful Său final prin preamărirea Tatălui. Așa se face că, înainte de suferințele Sale, într-un anumit context, probabil tot cel al Cuvântării de despărțire de Ucenici, Iisus exclamă: „Părinte, a venit ceasul. Preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preamărească pe Tine” (In. 17, 2).

Textul celei de a patra Evanghelii, care se relatează pătimirile Domnului, se leagă, totuși, strâns, de istorisirea primelor trei Evanghelii, chiar dacă se deosebește de acestea prin câteva elemente de detaliu, care îi sunt proprii autorului Evangheliei. El se raportează și la tradiție, în care s-au păstrat cuvintele și faptele lui Iisus, așa cum fac și ceilalți Evangheliști, dar elaborează datele într-un mod cu totul original, imprimându-le o profunzime teologică inegalabilă, prin accentuarea divinității Mântuitorului. Astfel, în istorisirea pătimirilor Domnului, diversele teme teologice cum ar fi „ceasul” lui Iisus, înălțarea și preamărirea Sa, judecata, ating punctul culminant, iar tema „regalității” devine axa în jurul căreia se desfășoară întregul proces al lui Iisus, din reședința lui Pilat, și care se termină prin crucificarea și moartea Sa.¹

2. Iisus cu Ucenicii Săi în grădina Ghetsimani

În Evanghelia după Ioan, arestarea lui Iisus în Ghetsimani coincide cu începutul pătimirilor Sale. În această relatare, textul iohanic se apropie mult de cel al Sinopticii (cf. Mc. 14, 26-32; Mt. 26, 30-36; Lc. 22, 39-47), dar elementele comune celor patru Evangheliști - locul, persoanele, gestul „violent” al lui Petru și reproșul lui Iisus - au în Evanghelia după Ioan anumite caracteristici, în plan literar și doctrinar, pe care autorul le exploatează la maxim în scopul îmbogățirii caracterului simbolic și teologic al textului, precum și al mesajului acestuia pentru cititorii lui.² Așadar, istorisirea din Ioan 18,1-11, introducere la relatarea patimilor și a morții lui Iisus (18, 1 - 19, 42), cuprinde două părți: sosirea lui Iisus cu ucenicii în grădină (18, 1-3) și întâlnirea lui Iisus cu potrivnicii Săi (18, 4-11).

a. „Lumină” și „întuneric” în Ghetsimani (In. 18, 1-3)

În viziunea Evanghelistului Ioan, în debutul istorisirii episodului „Ghetsimani” se confruntă două grupuri, separate printr-o opoziție ireductibilă: pe de o parte, Iisus și ucenicii Săi, reprezentând lumea lui Dumnezeu, iar pe de altă parte, Iuda și adversarii lui Iisus, reprezentând lumea lui Satan. Iată ce consemnează Evanghelistul: „Pe acestea spunându-le, Iisus a ieșit cu ucenicii Săi dincolo de pârâul Cedrilor, unde era o grădină, în care au intrat El și ucenicii Săi. Dar Iuda, cel care-L vânduse, știa acest loc, pentru că adesea Iisus și ucenicii Săi se adunau acolo. Deci Iuda, luând o trupă de ostași, precum și slujitori de la arhierii și de la farisei³, a venit acolo cu felinare și cu făclii și cu arme” (In. 18, 1-3).

După „Cuvântarea de despărțire” (cf. In. 14, 1 - 17, 26), Iisus coboară cu Ucenicii Săi spre pârâul Chedron, pentru a apuca pe drumul care-L va duce spre Cruce. Mântuitorul Se îndreaptă liber spre Pătimirea Sa. Pe cale, El intră cu Ucenicii într-o grădină, pe care Sinopticii o vor numi Ghetsimani (Mt. 26, 36; Mc. 14, 32). Locul era un teren înconjurat de un zid de pietre arse, cum se pot vedea și azi în Israel. Iuda, vânzătorul, „cunoștea acest loc, pentru că adesea Iisus și ucenicii Săi se adunau acolo” (In. 18,2). Prin urmare, el i-a putut informa exact pe conducătorii iudeilor, că Nazarineanul poate fi prins cu ușurință în acest loc retras, departe de reacțiile nedorite ale mulțimii. Așa că, „luând oaste și slujitori, de la arhierii și de la farisei, a venit acolo cu felinare și cu arme” (In. 18, 3). Temându-se de o posibilă revoltă a Ucenicilor Învățătorului, dușmanii Săi au venit, așadar, însoțiți de soldați și de gărzi. Dar, Iisus îi așteaptă liniștit pentru „o ultimă, scurtă și fulgerătoare teofanie”⁴ prin care își va arăta, din nou, dar în condiții cu totul deosebite, inepuizabila Sa dragoste pentru om.

Evanghelistul Ioan ni-l prezintă pe Iuda cu o ironie subtilă, arătând că a venit cu felinare și făclii, el, „fiul întunericului”. Luminii venite în lume, vânzătorul i-a preferat, în cele din urmă, întunericul. Așa se face că, în timpul ultimei Cine a lui Iisus cu Apostolii Săi, Iuda îl părăsește pe Învățătorul, ieșind din comuniunea cu El și intrând în noaptea adâncă a ultimelor clipe ale existenței lui. Sfântul Ioan este singurul Evanghelist care oferă acest detaliu deloc lipsit de un mesaj spiritual. Iată ce consemnează el: „Deci, după ce a luat acela îmbucătura de pâine, îndată a ieșit. Și era noapte” (In. 13, 30). Așadar, lumina care-l însoțea spre Cel pe care L-a trădat, nu l-a condus spre Lumină, ci spre întunericul vieții în care va sfârși. Contrastul dintre lumină și întuneric, evidențiat aici de către Evanghelist, are un profund mesaj spre reflecție: **Cine nu vede Lumina, sfârșește prin a privi doar întunericul!**

³ În legătură cu referirea la farisei, care trimit soldați și câteva gărzi pentru a-L prinde pe Iisus, nu există date istorice care să ateste faptul că aceștia ar fi avut o astfel de putere de jurisdicție. La Sinoptici, nu apare acest detaliu prezentat de Ioan.

⁴ Donatien MOLLAT și François-Marie BRAUN, *L'Evangile et les Epîtres de Jean*, (Coll. „La Bible de Jerusalem”), Paris, 1973, p. 205.

b. Iisus față-n față cu dușmanii Săi (In. 18, 4-11)

În a doua parte a scenei arestării lui Iisus, Evanghelistul Ioan evidențiază încă un episod dramatic, pe lângă cel al întâlnirii dintre „Iisus-Lumina” cu puterea întunericului, personificată prin cei care au venit să-L prindă (In. 18, 4-9). Este vorba despre gestul lui Petru care, printr-o lovitură de sabie, taie urechea dreaptă a lui Malhus, slujitorul Arhierelui. Gestul Apostolului este dezaprobat de Mântuitorul, care îl comentează scurt: „Atunci Iisus i-a zis lui Petru: „Pune-ți sabia în teacă! Oare nu voi bea paharul pe care Tatăl Mi l-a dat?” (In. 18, 11). Spre deosebire de Sinoptici, Evanghelistul Ioan estompează aspectul dramatic al scenei în favoarea unei atenții sporite față de măreția suverană a lui Iisus aflat în fața unei astfel de fapte. Textul cuprinde un mesaj teologic precis: Iisus se poartă în timpul ultimelor evenimente ale vieții Sale cu o libertate regească, fără a încerca să scape de cei care îl caută, ba, dimpotrivă, oferindu-li-Se spontan, stăpân fiind pe fiecare moment al vieții Sale. „Hristosul iohanic știe exact ceea ce trebuie să I se întâmple și acceptă totul, în mod liber, fără constrângere. Scena arestării constituie, așadar, o grandioasă confirmare a acestui fapt”⁵.

Atunci Iisus „a ieșit și le-a zis: Pe cine căutați?” (In. 18, 4). Întrebarea Învățătorului poate avea un dublu sens: puteau să-l caute pentru a fi cu El sau pentru a-L înălțura. Iuda și dușmanii Lui îl caută pentru a-L aresta; ucenicii îl apără, prin gestul lui Petru, pentru a-L păstra. În fața celor veniți să-L aresteze, Iisus își declară identitatea, descoperindu-Se în toată măreția divinității Sale, prin repetarea expresiei: „Eu sunt!”, sintagmă prin care Dumnezeu, în Vechiul Testament, S-a definit pe Sine ca existență eternă, de nimeni cauzată (Exod 3, 14 - In. 18, 5. 6. 8). Așadar, Iisus Se descoperă pe Sine nu printr-o simplă „formulă de identificare”, ci printr-o „formulă de revelare”.

Cuvintele „Eu sunt!” au o asemenea putere încât dușmanii și forțele răului dau înapoi și se prăbușesc în fața manifestării divine a lui Iisus (vezi spre comparare, Exod 3, 6. 14 cu In. 19, 16). Cel căutat, pentru a fi omorât, este, în realitate, Stăpânul istoriei și al destinului omului.

În acest moment tragic al arestării Sale, Învățătorul, ca și bunul Păstor, se gândește la ucenicii Săi, vrând să-i salveze și să-i apere de rău: „V-am spus că Eu sunt. Deci, dacă pe Mine Mă căutați, pe aceștia lăsați-i să se ducă” (In. 18, 8). La fel ca păstorul, care-și dă viața pentru oile sale, Iisus își protejează ucenicii, înfruntând singur primejdia, împlinind, astfel, profeția menționată în capitolul anterior (17, 12), și pe care o reîntâlnim aici: „Ca să se îplinească cuvântul pe care l-a spus: Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe nici unul.”

Toți Evangheliștii menționează gestul lui Petru care scoate sabia și îl lovește pe Malhus, slujitorul Marelui Preot, tăindu-I urechea dreaptă. Ucenicii n-au înțeles încă adevărata concepție mesianică. Așa că, Petru răspunde violenței, prin violență, de aceea Iisus îl oprește, lăsându-l pe el și pe toți ceilalți Ucenici să înțeleagă că puterea Lui este cu totul de altă natură și că împiedicarea reacției lor nu înseamnă capitulare, ci biruință printr-o altă forță, și anume, aceea a iubirii și a iertării. Aceasta nu sfârșim, dărâmand, ci zidește, biruind! De altfel, apropiata lepădare a discipolului va confirma greșeala lui. Pentru Iisus, dimpotrivă, pătimirea Sa (a bea paharul) este dorită de Tatăl. Iar Tatăl îi răspunde Fiului așteptând suferința Sa ca o ascultare totală. Și, astfel, Iisus va merge până la capăt pentru salvarea omului.

În acest moment, grupul de soldați și străjeri îl arestează pe Iisus pentru a-L duce la arhierul Anna (In. 18, 13). Fericitul Augustin comentează fapta lor, astfel: „Puse-seră mâna pe Cel de care nici nu se apropiaseră, căci li se spusese: ‘Apropiati-vă de El și vă veți lumina’ (Ps. 33, 6). El e zi, iar ei rămaseseră doar întuneric, și nu auziră aceste vorbe: Apropiati-vă de El și veți fi luminați. Dacă s-ar fi apropiat în acest fel, l-ar fi prins nu cu mâinile, pentru a-L duce la moarte, ci cu inimile lor, pentru a-L primi în ele. Dar, vai, prinzându-L, așa cum au făcut-o, s-au îndepărtat de El și mai mult și îl legară pe Cel prin care ar fi trebuit să dorească ei a fi dezlegați...”⁶.

Așadar, în cea de a patra Evanghelie, episodul arestării se concentrează asupra unui Iisus singur, învins, prizonier, dar doar în aparență. Dușmanii Săi vor fi victorioși, dar numai temporal, pentru scurtă vreme. În realitate, fără să înțeleagă, ei nu vor face decât să traseze drumul paradoxal al lui Iisus spre glorie, prin Cruce. Și, astfel, Ghetsimani devine o grădină în care întunericul unei nopți, ce trece, devine lumina unei zile netrecătoare, pentru că cea de azi, nu e alta decât cea de-atunci!

¹ A se vedea detaliile, Ignace de la POTTERIE, *La passione di Gesù secondo il Vangelo di Giovanni*, Ed. Paoline, Roma, 1991, pp. 156-160.

² Remarcăm și câteva omisiuni semnificative ale Evanghelistului Ioan, cum ar fi cele ale agoniei lui Iisus, a sărutului lui Iuda, fuga Apostolilor până în momentul arestării, și două discordanțe în raport cu textul lui Marcu: pentru Ioan, Iuda este cel care îl conduce în grădină pe dușmanii lui Iisus (In. 18, 3), în timp ce pentru Marcu, trădătorul este unul dintre cei trimiși de conducători pentru a-L aresta pe Iisus (Mc. 14, 43); Ioan vorbește despre „slujitori cu felinare, cu făclii și cu arme” (In. 18, 3) iar Marcu doar despre „săbii și ciomege” (Mc. 14, 43).

⁵ Armido RIZZI, *Cristo verita dell'uomo: Saggio di cristologia fenomenologica*, Roma, 1972, p. 211.

⁶ Fericitul AUGUSTIN, *In Ioannis Evangelium Tractatus*, Patrologia Latina, vol. 35, col. 1932, Paris: J.-P. Migne, 1845.

In Memoriam: Mitropolitul Bartolomeu Anania Destine monahale pereche: Bartolomeu Anania și Gherasim Bica

Pr. Dorin Sas

Valdemoro, Spania

Lovestea lor unică de înfrățire spirituală a început într-o seară de taină, într-una din chiliile Antimului, străjuite de umbra falnică a ctitoriei georgianului-martir, trecut după veacuri în calendarele ortodoxe. Ceasurile lungi ale nopții s-au topit într-un dialog cuceritor, cu scânteieri de veritabilă revelație. În zori, liniștea nesomnului se convertea în convingere de nezdruncinat: de-acum Dumnezeu i-a adus împreună, proniator, să-și pună unul altuia sufletul în palmă, în ceea ce va constitui o tulburătoare relație avvă-ucenic, străbătând nealterată decenii de viață, prelungindu-se apoi în veșnicie.

Dar, cine erau eroii acelei întâlniri memorabile?

Cum e firesc, încep prezentările cu cel mai în vârstă: gheronda Gherasim (Gavril) Bica, ardelean get-beget din Mocăniștea Apusenilor, stareț la acea vreme în lavra Polovragilor, făptură cu chip hieratic, trecut prin școli de înaltă ținută pentru acele vremi, posesor al unei vaste culturi, hâtru nevoie mare, oțelit în felurile încercări ale vieții, posedând un simț ascuțit al discernerii spirituale, dar și dotat cu alese calități gospodărești, vădite în toate ascultările monahale ce i-au fost încredințate. Peste toate acestea - la drept cuvânt, deloc puține - părintele Bica manifesta o bunătate sufletească rar întâlnită cu care, de fapt, și-a cucerit toți fiii duhovnicești. Copil de agricultori simpli din Cacova Ierii, inițiat de mic în rândurile gospodăriei țărănești alături de ceilalți cinci frați, deprinde de timpuriu dragostea de glie, dar moștenește totodată și credința de cremene a părinților, pe care o va cultiva cu asupra de măsură. După ce termină câteva clase la *Liceul de băieți* din Turda, se va lăsa sedus de chemarea tainică a călugăriei, fiind închinoviat la mănăstirea Turmu de pe Valea Oltului. Aici va ajunge și egumen pentru o scurtă vreme, dar și duhovnic la *Școala de cântăreți* de la Curtea de Argeș, apoi se va îndrepta spre Mănăstirea Cernica, unde își va desăvârși studiile monahale, ajungând rând pe rând pedagog la Seminarul monahal, locuitor de stareț, ajutor de șef în Sfatul duhovnicesc și în cel economic și administrator al Tipografiei așezământului ctitorit de vornicul Cernica Știrbei.

În paralel, urmează și cursurile Facultății de Teologie din București, fiind pentru câțiva ani ajutor de duhovnic (spiritual II) la Seminarul *Nifon Mitropolitul*. Ca să poată ocupa acest post, a cerut să fie proeuț, ceea ce s-a și întâmplat la data de 29 septembrie 1935, fiind hirotonit de episcopul Nechita Duma al Argeșului. Ieromonah cu ștaif, mult prețuit pentru calitățile sale, între anii 1938-1939 este chemat adeseori să officieze slujbe private și pentru membrii Casei Regale a României.

După absolvire, Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei i-a propus să preia stăreția Polovragilor, mănăstire aflată în paragină. Aici, nu s-a înfricoșat de ce a văzut, ci s-a apucat de treabă, cu multă însuflețire. Dar, pentru asta îi trebuia obște după inima lui. A început să-și adune învățăcei, cu gândul de a forma o comunitate monahală bine pregătită, cu tentă misionară, în stare să dea o mărturie credibilă acelei lumi în continuă schimbare.

În toamna lui 1942, cu o învoire de câteva zile, pe motivul reglementării situației școlare, dar și cu alte treburi grabnice în folosul obștii gorjene, părintele Bica vine la București, unde, în virtutea ospitalității monahale, este găzduit la mănăstirea Antim. Acolo, în mod providențial, va face cunoștință cu cel căruia îi va schimba mai apoi irevocabil cursul vieții.

Al doilea personaj al poveștii noastre e un tânăr cu priviri scrutătoare și o inteligență formidabilă, în care mizea condeierul de mâine. Absolvisc cursurile Seminarului Teologic Central din București și devenise novice în taina monahismului, proaspăt intrat în cin la praznicul Stretenei din acel an, unde avea să primească numele apostolului Bartolomeu. Hirotonit apoi ierodiacon prin punerea mâinilor vlădicăi Eugeniu Laiu, starețul de atunci al Antimului, se trezește deodată bântuit de ispitele inerente tagmei, având sufletul încărcat de neliniști vis-a-vis de universul nou în care pășise abrupt. Principiile sale morale, deprinse de mic prin educația primită în casa părintească din Glăvile Vâlcii, unde trona statura plină de cuminenie a mamei, fiică de preot din spița

Mărgăriteștilor, intrau în contradicție cu anumite scăpături omeneste, vizibile la unii confrăți, pricinuind aspirantului la viața îngerească nenumărate îndoieli existențiale.

Experimentat în lucrarea cu acest gen de sminteli trecătoare, părintele Gherasim intuiește rețeta tămăduirii lăuntrice: schimbarea de mediu, gustarea din duhul autentic al comuniunii obștești, reasezarea viziunii asupra lumii pe alte temelii și redobândirea treptată a încrederii în oameni. Așa se face că, la scurt timp, învăluit în fuiuarele de lumină ce le răsăreau dinainte, luau amândoi voinește drumul către muntele Piatra Polovragi, spre cerurile limpezi ale Gorjului, unde, părintele Anania se va îndrăgosti fără leac de lăcașul de pe Cheile Oltețului, ce va deveni *mănăstirea inimii mele*, așa cum va consemna peste ani. Mai întâi în memorie, în beciurile Jilavei, apoi, când bătea duh de libertate, în slovă scrisă. Sub condeiel său inspirat, chipul ascetic al părintelui Bica se va întrupa în inegalabilul stareț *Eudoxiu* din esul *Pasărea măiastră* (*Amintirile peregrinului Apter*, Editura Polirom Iași, 2009). Scriitorul Valeriu Anania își va aminti că starețul știa carte bună, avea minte ageră și argumente solide în discuții, dar farmecul lui adevărat era un ascuțit și fin simț al umorului, de pe urma căruia au rămas multe zicale în lumea călugărească, «de la Bica citire».

Asta pentru că protosinghelul Gherasim își împropriease un soi de smerenie sănătoasă, ce devenise de-a dreptul proverbială, testată în multe din ipostazele vieții. Bunăoară, participase împreună cu câțiva frați la pogripania unui călugăr dintro-o mănăstire din eparhie, unde, se pare că acesta din urmă fusese lăudat peste măsură de către clericii predicatori. Pe drumul spre casă, meditativ, părintele Gherasim reflecta pentru sine, dar cu voce tare: *Oare, când oi muri, ce se va spune despre mine, un biet călugăr?! Mai nimica! Bica de la Polovragi, mulgător de vaci!*

Ierod. Bartolomeu Anania cu părintele Gherasim Bica, în anii 1950.

Era bine-cunoscut faptul că starețul însuși se îngrijea de stupina mănăstirii, mulgea vaca pentru a alimenta trapeza cu lapte proaspăt, gestiona cu folos pogoanele cultivate din moșia agricolă dobândită pe seama așezământului monahal, colecta vin în butoaie pântecoase de prin satele oltenești, după obiceiul locului, spre a acoperi nevoile obștii. Aceste îndeletniciri eminent pragmatice nu-l făceau însă refractar în cultivarea relațiilor trainice de amicitie cu unii titrați universitari, oameni de cultură ai timpului, din toate domeniile, primiți pentru o perioadă de taifas spiritual în tihna chinoviei ctitorită de frații Radu și Pătru Zamona. Chiar starețul Bica, în clipe de fecundă inspirație, rezonând în tonalități intime cu muza ce i se înfățișa uneori, pășind firav din amurguri de foc sau în ceasuri târzii din noapte, îl cerceta la masa de scris din cerdac sau la pâlăpăitul opaițului în chiliia-i modestă. De la dânsul au rămas multe epigrame spumoase, în care se duela cu mai tânărul său discipol Bartolomeu ierodiaconul, dar și o serie de nuvele captivante, publicate postum de o urmașă vrednică. Toate cele trăite împreună de-a lungul anilor, l-au determinat pe Bartolomeu Valeriu Anania să afirme în *Memorii*-le sale: *rar am văzut un om mai jertfelnic pentru aproapele lui*.

Filiația părintelui Anania față de *bumul* (său) stareț s-a dovedit mai profundă decât cea legată de toposul unde și-a odihnit furtunile sufletului. La cumpăna anului 1946, receptiv la chemarea vlădicăi Nicolae Colan, părintele Bica va trece munții, să plinească gând ctitoricesc în Țara de Piatră. Se apropia centenarul Revoluției eroilor moți și ierarhul clujean dorea să-l marcheze prin zidirea unei mănăstiri pe Valea Arieșului, pe un teren lăaturalnic primit ca donație. Când starețul Gherasim a ajuns în cercetare la Muncel, lângă Baia de Arieș, n-a găsit altceva decât sărăcie lucie: o casă de locuit neterminată, plină de purici, o piatră fundamentală pusă pe un teren nepotrivit, împotriva fraților din cealaltă strană a Bisericii românești și cerbicia multor localnici, ce nu vedeau cu ochi buni întruchiparea acest vis.

La nici două luni, pe o iarnă cruntă, în ziua de 22 februarie 1947, venit de la Turda cu mocănița cu aburi, poposește aici prin transfer și ierodiaconul Bartolomeu, să împartă în doi lipsurile și dezamăgirea. Ca să poată pune o pâine pe masă, au trebuit să se angajeze în sistemul de învățământ, ca dascăli suplinitori: Bica preda cursuri de Geografie la *Liceul de Fete*, iar părintele Anania propunea Chimia, Fizica și Biologia la *Gimnaziul Petru Șpan*, ambele în vechea Ofenbaia.

O scurtă perioadă de timp, Bica activează ca stareț provizoriu la Toplița, trimis de ierarh să aștearnă pacea peste tulburarea ivită între frații din obște. Cu harisma-i deja cunoscută în mediile monahale, pune ordine și începe mici proiecte administrative, care se cereau continuate. Acolo a găsit loc prielnic să-și pună în aplicare strategia misionară, după cum reiese dintr-o dare de seamă amănunțită, scrisă de mână, adresată Episcopului Colan:

În aceste vremuri care ne mângâie în răspăr trebuie să ne motivăm existența noastră ca monahi și prin fapte văzute în fața celor ce ne privesc pieziș. Rugăciunea și meditația sunt mijloace de fortificare, dar înțelegerea celor ce ne înconjoară astăzi n-o putem dobândi decât lucrând pentru binele obștesc, cum de altfel ne poruncește și Evanghelia. Aici la Toplița se poate forma o obște care să poată fi de folos Eparhiei, Bisericii și Neamului. Planul de care am fost însuflețit în viața mea de monah este de a lăsa în urmă ucenici bine pregătiți și plini de râvnă. În activitatea pe care am avut-o în Eparhia Olteniei am crescut ucenici de care nu mă rușinez, iar Biserica se poate mândri cu ei. Aici la Toplița aș dori să continui creșterea și îndrumarea ucenicilor pentru binele Bisericii.

Dar Vlădica de la Cluj îl dorea cu orice preț să gestioneze noul început de la Baia de Arieș. Înainte de a se despărți de Toplița, după hramul din iulie 1947, l-a recomandat în locul său ca stareț temporar pe părintele Anania - măcar că acesta era doar diacon - să-i continue lucrarea, ceea ce, pentru puțină vreme, s-a și întâmplat. Până în

toamnă, după zbateri fără rod, chinuit de o lombosciatică reactivată, se va convinge că nu poate avea sorți de izbândă în acele împrejurări de-a dreptul ostile. Văzând că nu este înțeles și susținut, cu sănătatea șubrezită, pe fondul devastatoarei crize economice postbelice, își cere ieșirea din eparhie. Nu înainte de a-i spune franc Episcopului Colan, într-o audiență personală, o frază memorabilă: *Preasfințite, cu moții faci mai degrabă o răscoală, decât o mănăstire!* Deși afectat de decizia acestuia, în taină, vlădica Colan l-a prețuit mult pe părintele Bica, dorind să-l investescă în postul de exarh al mănăstirilor din Eparhia Clujului. Se vede că încă nu sosise vremea acelei zidiri, Domnul Cel a toate-făcător avea alte planuri. Ea se va ridica totuși în zonă, într-altă locație, la șapte kilometri distanță de cea inițială, prin alte vrednicii, peste cinci decenii, când băteau vânturi de libertate.

Gherasim protosinghelul revine pentru puțină vreme la Turnu, în lavra de metanie, în așteptarea cărții canonice. După o ședere foarte scurtă în postul de stareț al schitului Trivale din Pitești, este numit de vlădica Atanasie Dincă ca întâi-stătător al mănăstirii Govora, pe atunci obște de călugări. După oleacă de timp, în urma unei îndelungi sfătui, se va încorpora între viețuitori și ierodiaconul Bartolomeu, aflat în dure încleștări cu noua stăpânire de sorginte bolșevică, instalată la conducerea țării. În propunerea de transfer a acestuia, adresată Episcopului Colan, printre altele, starețul Gherasim îl caracterizează așa: *cuvioșia sa este ucenicul meu, licențiat în teologie, om de aleasă trăire duhovnicească și mi-ar face deosebită plăcere să-l am colaborator în zidirea vieții călugărești de la Govora.*

În preziua acelei duminici înfrigorată de 7 februarie 1993, pe Dealul Feleacului, în grupul celor care îl întâmpinau pe ierodiaconul Bartolomeu Anania, ce urma să primească a doua zi darul arhieriei, se afla și un bătrân cuminte, subțiratic, fără barbă, cu o statură plină de distincție, pe care mulți nu-l cunoșteau. Era venerabilul părinte Bica. Când s-au îmbrățișat afabil, a reînviat tainic, preț de o clipită, trecutul zbuciumat al unei jumătăți de veac prin care trecuseră neabătuți cei doi. Prin grija noului arhiepiscop ales, protosinghelul Gherasim, de acum pensionar, va primi în dar o rasă călugărească nouă, pe care o va îmbrăca la ceremonia de hirotonire și instalare. După ce asistase la întreașă slujbă în Sfântul Altar, alături de soborul de ierarhi și slujitori condus de Patriarhul Teoctist, la ieșire, pe treptele Catedralei clujene, părintele Gherasim se închină cucernic, privind spre înălțimi, și exclamă cu ochii umezi:

- Doamne, îți mulțumesc din inimă că am ajuns să trăiesc această clipă!

Excepționalul său discipol de odinioară se întorcea triumfător în Clujul studenției sale, de unde fusese izgonit samavolnic ca *persona non grata*. Și nu o face oricum, ci revine aureolat de demnitatea în care a fost ales de Duhul cel Sfânt prin vocea sinodalilor Bisericii, aceea de titular în scaunul arhiepiscopal al metropolei transilvănene.

La mai bine de trei ani de la acel eveniment memorabil, împăcat cu sine și cu semenii, după ce a îmbrăcat pentru o

vreame cămașa unor suferințe trupești, părintele Bica se stinge ca o lumânare de ceară curată. În luna noiembrie a anului 1996, la slujba de înmormântare a avvei Gherasim, oficiată la Curtea de Argeș, dimpreună cu ierarhul locului, Arhiepiscopul Bartolomeu al Clujului (pe atunci) își încheia duios panegiric: *Pe rând, îi vedeam pe frații din mănăstire purtând cămăși albe, din material bun, de calitate, primite în dar de la părintele Bica. Într-o bună zi mi-a oferit și mie una. Odată, aflându-mă cu treabă, am bătut la ușa chiliei stareșului și, neauzind răspuns, am intrat. L-am surprins la masa de lucru, croindu-și la mașina de cusut o cămașă din șervetele pe care le aduceau țărani la slujbe. O purta pe sub rasa călugărească și nu se observa din ce e făcută. Pe cele noi, procurate pentru el, le dădea novicilor, să le poarte.*

Facă Bunul Dumnezeu ca la Dreapta Judecată, părintele Gherasim să se înfățișeze smerit înaintea Marelui Arhieru în veșmântat în acea cămașă înflorată.

Azi, în veșnicie, două chipuri blânde s-au regăsit în lumina cea neînsărată a Împărăției cerurilor, pregătindu-se într-altă dimensiune - de începerea Liturghiei celeste: unul poartă mantie de arhieru, cu nuanțe violet, blagoslovind hieratic cu amândouă mâinile, iar celălalt, cu capul înclinat, tocmai și-a petrecut patrafirul aurit peste grumaz. Iar de sub dulama-i largă s-au ivit discret manșetele unei cămăși înflorate din bumbac, unduite armonios cu un șirag de cruci din fir roșu și negru, leită cu cele țesute la război, în vremuri demult apuse, de țărăncile din Oltenia de sub Cer...

Sensul ispitei. Perspectiva biblică

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Relația omului cu Dumnezeu are un caracter dinamic și e menită desăvârșirii sale spirituale și veșniciei. Ea poate fi însă perturbată de factori externi sau, dimpotrivă, provocată de situații de natură să o așeze pe un palier superior. În limbajul biblic, o asemenea circumstanță se numește ispită.

Precizări terminologice

Echivalentul grec al cuvântului ispită (pentru Septuaginta și Noul Testament) este *peirasμός*, în legătură cu verbul *peirazo* (în ebr. *nasah*) sau substantivul *peira*, termeni care trimit la ideea de „încercare” („a pune la încercare”), „testare”, „probă”, „examinare”, „cercetare” sau „purificare”, dar și „tentative”, „incitare la rău”, „pedică” sau chiar „primejdie”. Totodată, termenii sunt asociați cu ideea de „experiență” (*peira*) ce rezultă din confruntarea cu astfel de împrejurări. Ispita este, așadar, echivalentă unui examen, unei probe ce creează un disconfort dar și validează, în același timp, stăruința omului pe calea binelui.

Omul este ispitit

Din perspectivă biblică, ispita poate însemna și încercare sau probă în vederea verificării fidelității față de Dumnezeu, dar și incitare la săvârșirea răului și la abandonarea căii lui Dumnezeu. Din acest punct de vedere, se pune problema agentului ispitirii. Din capul locului trebuie precizat că Dumnezeu nu îl îndeamnă pe om la comiterea răului, nu îl tentează pe om în această direcție, El fiind expresia Binelui. Sf. Ap. Iacov este explicit în sensul acesta: „Nimeni să nu zică, atunci când este ispitit: De la Dumnezeu sunt ispitit, pentru că Dumnezeu nu este ispitit de rele și El însuși nu ispitesc pe nimeni” (*Iac 1, 13*). În direcția răului și spre îndepărtarea de Dumnezeu ispitesc satana. În Noul Testament el este numit fără echivoc „ispititorul” (*ho peirazon*) (*Mt 4, 3; 1 Tes 3, 5*). Energiile ispitei, ca ademenire a răului, se găsesc chiar și în om, ca urmare a firii lui căzute, pentru că „fiecare este ispitit (*peirázetai*) când este tras și momit de însăși pofta sa (*epithymía*)” (*Iac 1, 14*).

În istoria devenirii omului, emblematic este episodul căderii originare prin caracterul lui arhetipal. Limbajul specific ispitei lipsește, dar întreaga scenă este un exemplul clasic al ispitirii omului. Șarpele, ca personificare a satanei („șarpele cel vechi, care este diavolul și satana” – *Apoc 20, 2*), îi ispitesc pe Adam și pe Eva spre neascultare și spre a transgresa rânduiala lui Dumnezeu, proiectând umanitatea pe traiectoria păcatului și a morții. Ispita este, așadar, prin excelență prerogativa unui personaj demonic care va proceda în felul acesta cu omul până la sfârșitul istoriei.

Ispita (*peirasμός*) rămâne pericolul constant pentru căderea omului credincios. Cei necredincioși nu conștientizează pericolul ispitei, fiind mereu sub puterea satanei, însă cei preocupați de măn-

tuire își simt condiția incomodă în lume, ca oameni supuși mereu tentațiilor; pe aceștia Epistola către Evrei (2, 18) îi descrie drept „cei ispițiți” (*hoi peirazoménoi*). Diavolul încearcă mereu cu disperare să-i acapareze și să-i piardă, Sf. Ap. Petru avertizând că el „umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită” (*1 Pt 5, 8*).

Calea binelui este inconfortabilă și mereu expusă pericolelor din partea puterilor răului, omul credincios angajat pe această cale având de suportat această presiune. Isus, fiul lui Sirah, ne previne prin cuvinte de mare înțelepciune: „Fiule! Când vrei să te apropii să slujești Domnului Dumnezeu, gătește-ți sufletul tău spre ispită (*peirasmon*)” (*Sir 2, 1*). Pentru a ne proteja, cerem ajutorul lui Dumnezeu („și nu ne duce pe noi în ispită (*peirasmon*)” – *Mt 6, 13*), însă cererea din rugăciunea Domnească, ambiguă pentru unii, exclude posibilitatea de a-L considera pe Dumnezeu ca protagonist al alunecării noastre spre rău, câtă vreme El „nu ispitesc pe nimeni” (*Iac 1, 13*). Corect e să înțelegem cererea ca invocare a puterii Lui spre a ne păzi de a intra sub dominația ispitei, de a nu fi cuceriti de ea, *peirasmos* desemnând aici atacul diabolic. În aceeași idee, un alt cuvânt al Mântuitorului ne îndeamnă: „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită” (*Mt 26, 41*). În pofida disconfortului și a tulburării create de ispită, omul ancorat ferm în credință știe că este vegheat în aceste momente de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ceea ce adevărește și Sf. Ap. Pavel: „Nu v-a cuprins ispită care să fi fost peste puterea omenească. Dar credincios este Dumnezeu; El nu va îngădui ca să fiți ispițiți mai mult decât puteți, ci odată cu ispita va aduce și scăparea din ea, ca să puteți răbda” (*1 Co 10, 13*).

Și totuși această împrejurare – „căderea în felurite ispite” – are o conotație pozitivă, în viziunea apostolilor, putând fi chiar sursă de bucurie („Mare bucurie să socotiți, frații mei, când cădeți în felurite ispite” – *Iac 1, 2*; „întru aceasta vă bucurați... încercați fiind de multe feluri de ispite” – *1 Pt 1, 6*) sau de fericire („Fericit este bărbatul care răbdă ispită” – *Iac 1, 12*), confruntarea cu ele aducând un plus de experiență.

Ispita (*peirasμός*) înseamnă și încercare, caz în care ea poate veni și din partea lui Dumnezeu, în sensul unei verificări a ascultării și fidelității față de El. Ea este echivalentul unui examen, în înțelesul rugăciunii psalmistului: „Cercetează-mă, Doamne, și mă cearcă (*peirasón me*)” (*Ps 25, 2*). Există câteva exemple celebre de acest fel: „Dumnezeu l-a încercat (*epéirase*) pe Avram” (*Fac 22, 1*), părănd să-și pună sub semnul întrebării făgăduințele; Iov este tipul dreptului pus la încercare (în cazul lui prin provocarea satanei), dovedind încredințarea totală față de Dumnezeu; în general, pe cei drepti „Dumnezeu i-a pus la încercare (*epéirasen*) și i-a găsit vrednici de El. Ca pe aur în topitoare, așa i-a lămurit” (*Sol 3, 5-6*); există și un aspect colectiv al încercării, cu referire la Israel, în privința căruia Domnul, vorbindu-i lui Moise, îl supune testării cu intenția „să-l încerc (*peirásō*) dacă va umbla sau nu după legea Mea” (*Ieș 16, 4*). În toate aceste împrejurări – necazuri și aparente abandonuri – se întrevede manifestarea pedagogiei divine față de om sau față de poporul ales.

Ispitele au loc acum, în acest veac al cercetării, dar și la sfârșitul lui, în „ceasul ispitei (*hóras tou peirasmoú*)”, menit „să încerce (*peirásai*) pe cei ce locuiesc pe pământ” (*Apoc 3, 10*). Ele au o semantică ambivalentă, altfel spus prin caracterul lor negativ pot veni de la diavol – ca ademenire spre păcat și acțiune distructivă –, sau, prin el, de la oameni corupți sau sisteme sociale nedrepte – ca sursă de suferință. Prin caracterul lor pozitiv însă, ispitele devin o probă a credinței și au un rol educativ. În acest sens, încercările, îngăduite de Dumnezeu, sunt o dovadă a iubirii Lui.

Omul îl ispitesc pe Dumnezeu

În momente de strâmtorare și de necredință, poporul Israel murmură și se plânge lui Moise, uitând de minunile petrecute la ieșirea din Egipt și de purtarea de grijă a lui Dumnezeu. În pustia Rafidim, din peninsula Sinai, apostrofându-l pe profet pentru lipsa apei, acesta răspunde: „De ce mă bănuieți și de ce ispițiți pe Domnul (*tí peirázete Kýrion*)?” (*Ieș 17, 2*). Tot în pustie, cârtind împotriva lui Moise și a lui Aaron, israeliții primesc mustrea lui Dumnezeu: „toți bărbații câți au văzut slava Mea și minunile pe care le-am făcut în pământul Egiptului și în pustie, și M-au ispitit până acum de zeci de ori” (*Num 14, 22*). Exemplele de acest fel sunt numeroase, de

unde porunca: „Să nu ispițiți pe Domnul Dumnezeu vostru (*ouk ekpeiráseis Kýrion*), cum L-ați ispitit la Masa” (*Deut 6, 16*). A ispiți pe Dumnezeu e o provocare la adresa Lui, o expresie a necredinței, un mod de a nu-L recunoaște puterea sau a I-o pune la îndoială, de a nu ține cont de voința Sa. O atitudine condamnabilă, incompatibilă cu purtarea omului înțelept. „Nu fi ca omul care ispitesc pe Domnul” (*Sir 18, 23*) îndeamnă Isus, fiul lui Sirah, în vreme ce Solomon opinează că Domnul „Se lasă găsit celor care nu-L ispitesc și Se arată celor care au credință în El” (*Sol 1, 2*). Luând aminte la istoria biblică, apostolii ne avertizează, la rândul nostru, să nu ispitim pe Domnul, „precum L-au ispitit unii dintre ei și au pierit de șerpi” (*1 Co 9, 10*).

Iisus este ispitit

Însuși Mântuitorul Iisus Hristos a fost ispitit, ca om. A fost ispitit de diavol, a fost ispitit de oameni. În toate situațiile însă vedem o atitudine demnă și, totodată, smerită. Ispitele și pătimirile Sale sunt sursă de putere pentru creștini și țin de asumarea condiției umane, dar nu în starea ei păcătoasă. Prin urmare, deși este ispitit ca un om, în fragilitatea existenței omenești („ispitit întru toate după asemănarea noastră, afară de păcat” – *Evr 4, 15*), El nu este supus, totuși, ispitelor grosiere ale oamenilor obișnuiți, expuși mereu vicilor. Diavolul caută să-L abată de la calea Sa, prin evitarea voci Tatălui, sau, dimpotrivă, îl ademenește să Se impună prin puterea Sa.

După ce la Iordan este proclamată identitatea Sa ca Fiu al

lui Dumnezeu, Duhul îl duce în pustie, iar după patruzeci de zile de postire satana îl ispitesc, încercând să-L distragă de la misiunea Sa mesianică și de la ascultarea față de Tatăl. Din cele trei ispitiri ale diavolului, Iisus iese biruitor, însă, cum precizează evanghelistul Luca, diavolul se îndepărtează de El „până la o vreme” (*4, 13*). Pe tot parcursul activității Sale publice, avea să fie ispitit prin oameni – fie farisei și saduchei, oponenții săi, dornici să-L prindă în capcană („Și au ieșit fariseii și se sfădeau cu El, cerând de la El semn din cer, ispitindu-L” – *Mc 8, 11*; „El însă, cunoscând fățărnicia lor, le-a zis: Pentru ce Mă ispițiți (*tí me peirázete*)?” – *Mc 12, 15*), fie chiar cei apropiați, remarca lui Petru față de vestirea Patimilor („Fie-ți milă de Tine să nu ți se întâmple Ție aceasta” – *Mt 16, 22*), înțeleasă de Mântuitorul ca o încercare de a-L abate de la ascultarea față de Dumnezeu, fiind respinsă de El ca o ispită și cu aceleași cuvinte adresate diavolului în pustia Quarantaniei („Mergi înapoia Mea, satano! Sminteală îți ești” – *Mt 16, 23*).

Apozeul ispitirii lui Iisus are loc în Ghetsimani și pe cruce, când El va simți toată furia diavolului dar și răutatea umană, în amplitudinea ei. În momentele Sale de ispită, Mântuitorul se consolează însă cu prezența ucenicilor Săi: „voi sunteți aceia care ați rămas cu Mine în încercările Mele (*en tois peirasmois mou*)” (*Lc 22, 28*). Deducem din cele spuse că întreaga viață a Mântuitorului s-a aflat sub un asalt și a stat sub semnul încercărilor. Prin aceasta El se face pildă și motiv de speranță pentru toți oamenii, „căci prin ceea ce a pățit, fiind El însuși ispitit (*peirastheis*), poate și celor ce se ispitesc să le ajute” (*Evr 2, 18*).

Bibliografie:

Simon Légasse, „Tentation. I. Dans la Bible”, în *Dictionnaire de spiritualité ascétique et mystique*, tome XV, Beauchesne, Paris, 1991, col. 193-212.

Paul Lamarche, „Tentation. II. La tentation messianique dans le Nouveau Testament”, în *Dictionnaire de spiritualité ascétique et mystique*, tome XV, Beauchesne, Paris, 1991, col. 212-215.

Otto Seesemann, „πειράω, + πειράζω, + πειρασμός, + ἀπειραστος, + ἐκπειράζω”, în *Theological Dictionary of the New Testament*, vol. VI, edited by Gerhard Kittel and Gerhard Friedrich, transl. and ed. Geoffrey W. Bromiley, B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 1968, pp. 23-36.

Ioan Mircea, *Dicționar al Noului Testament*, EIBMBOR, București, 1995.

Daniel L. Smith and Loren T. Stuckenbruck (eds.), *Testing and Temptation in Second Temple Jewish and Early Christian Texts*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2020.

K.G. Kuhn, „πειρασμός - ἀμαρτία - σάραξ im Neuen Testament und die damit zusammenhängenden Vorstellungen”, în *Zeitschrift für Theol. und Kirche*, t. 49, 1952, pp. 200-222.

Raymond F. Collins, „Temptation of Jesus”, în David Noel Freedman (ed.), *The Anchor Yale Bible Dictionary*, Yale University Press, 1992.

Arhid. Prof. Dr. Daniel-Ioan Frumos, *Tropare ale sfinților în cântarea de strană transilvăneană*, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2025, 100 p.

Recenta lucrare intitulată *Tropare ale sfinților în cântarea de strană transilvăneană*, semnată de Arhid. Prof. Dr. Daniel-Ioan Frumos, se înscrie într-o direcție de cercetare deosebit de valoroasă pentru patrimoniul liturgic și muzical al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania. Publicată la Editura Renașterea în anul 2025, cartea reprezintă o contribuție importantă la conservarea, sistematizarea și valorificarea tradiției cântării bisericești transilvănene, o tradiție care a evoluat într-un context istoric și cultural particular.

Autorul, doctor în Teologie și profesor de muzică bisericească la Colegiul Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan” din Cluj-Napoca, este cunoscut în mediul teologic și muzical pentru activitatea sa didactică prestigioasă, pentru preocupările sale de cercetare și pentru implicarea în promovarea cântării liturgice autentice. Experiența pedagogică și formarea sa muzicologică se reflectă în mod evident în structura și rigoarea acestei lucrări, care îmbină cercetarea științifică cu utilitatea practică pentru cântăreți, studenți teologi și clerici.

Prologul volumului ne oferă o introducere consistentă în problematica muzicii bisericești din Transilvania, subliniind particularitățile istorice și culturale care au modelat evoluția acesteia. Autorul arată că, deși cântarea bisericească ardeleană își are originile în tradiția muzicii bizantine, ea a cunoscut o dezvoltare distinctă, influențată de contextul istoric al provinciei, de interacțiunea cu cultura populară și de transmiterea orală a repertoriului liturgic (pp. 15-16).

Perspectiva autorului este susținută prin referiri la personalități importante ale muzicii bisericești transilvănene, precum *Dimitrie Cunțanu*, considerat unul dintre marii sistematizatori ai cântării liturgice din această regiune. Evocarea contribuțiilor altor cercetători și profesori de muzică bisericească (*Timotei Popovici*, *Gheorghe Șoima*, *Vasile Petrașcu*, *Vasile Stanciu*, *Petru Stanciu*) subliniază continuitatea preocupărilor pentru conservarea și valorificarea patrimoniului muzical liturgic, integrând lucrarea într-o tradiție solidă de cercetare (pp. 16-18).

Partea centrală a volumului este dedicată repertoriului propriu-zis de tropare, notate în stilul cântării de strană transilvănene. Se remarcă o selecție atentă și echilibrată a pieselor, care cuprinde atât tropare ale unor sfinți foarte cunoscuți în calendarul ortodox, cât și tropare dedicate unor sfinți apropiați spiritualității românești sau tradiției locale.

Un merit deosebit al lucrării îl constituie valorificarea tradiției melodice transilvănene în forma ei autentică, păstrând caracterul specific al cântării de strană din Ardeal. Această tradiție, situată la intersecția dintre muzica bizantină și influențele folclorice românești, conferă cântării o expresivitate aparte, caracterizată prin claritate melodică, sobrietate și accesibilitate pentru cântăreții de strană.

Prin notarea acestor tropare, autorul contribuie nu doar la conservarea unui repertoriu liturgic valoros, ci și la transmiterea lui către noile generații de teologi și cântăreți bisericești. În contextul actual, în care tradițiile orale sunt tot mai fragile, asemenea demersuri editoriale devin esențiale pentru păstrarea identității muzicale a Bisericii.

Din punct de vedere metodologic, lucrarea se remarcă prin claritate și rigoare. Structura volumului este bine organizată, iar selecția repertoriului este însoțită de un cadru teoretic care explică atât contextul istoric al cântării, cât și importanța ei liturgică.

Un alt aspect important al cărții este dimensiunea sa pastorală și formativă. Lucrarea nu se adresează exclusiv specialiștilor în muzicologie sau teologie liturgică, ci și celor implicați direct în viața liturgică a Bisericii: cântăreți, studenți ai școlilor teologice, dirijori de cor sau clerici.

De asemenea, trebuie subliniată valoarea culturală a acestui demers editorial. Cântarea bisericească reprezintă o componentă esențială a patrimoniului spiritual românesc, iar lucrări precum cea de față contribuie la conservarea și transmiterea acestui patrimoniu către generațiile viitoare.

În concluzie, volumul intitulat *Tropare ale sfinților în cântarea de strană transilvăneană* reprezintă o inedită apariție editorială în peisajul literaturii muzicologice și teologice românești, înscriindu-se în eforturile de conservare și valorificare a patrimoniului muzical liturgic cultivate în cadrul Eparhiei Clujului. Prin rigoarea cercetării, prin claritatea prezentării și prin atașamentul față de tradiția liturgică a Bisericii, autorul oferă publicului o lucrare care merită aprecierea specialiștilor și a tuturor celor preocupați de frumusețea și autenticitatea cântării bisericești din Transilvania.

Pr. dr. Vasile Rojneac

„În Lumina Învierii” – pentru familiile preoților clujeni

Darius Echim

În contextul Anului omagial al pastorației familiei creștine, proclamat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Protopopiatul Ortodox Cluj-Napoca a organizat marți, 31 martie 2026, o seară duhovnicească dedicată familiilor preoților din municipiul Cluj-Napoca, în cadrul căreia Grupul vocal Synavlia a susținut un concert de muzică sacră intitulat „În Lumina Învierii”.

Concertul a avut loc în sala de evenimente a Cercului Militar din Cluj-Napoca, de la ora 19:00, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, a oficialităților civile și militare, a clericilor clujeni și a familiilor acestora, precum și a altor invitați.

Concertul de muzică sacră a fost susținut de Grupul vocal Synavlia și invitații speciali: pianista Bianca Murariu, cadru didactic la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, actorul Vali V. Popescu, de la Teatrul Național „Aureliu Manea” din Turda, cunoscut publicului larg pentru rolul principal din filmul „Între Chin și Amin”, o producție care evocă drama mărturisitorilor credinței din temnițele comuniste, precum și Grupul vocal feminin „Sfântul Sava cel Sfințit” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

La finalul concertului, Părintele Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt de învățătură despre înțelesul duhovnicesc al cântărilor interpretate de Grupul vocal Synavlia, arătând că multe dintre acestea sunt luate din cartea *Triodul* și au pentru noi un pronunțat caracter pedagogic, pregătindu-ne pentru marele praznic al Învierii Domnului.

De asemenea, ierarhul a prezentat patru „cuie duhovnicești” prin care creștinii se pot răstigni împreună cu Hristos, pentru ca

apoi să și învie împreună cu El. Cele patru „cuie duhovnicești” sunt: aducerea aminte de moarte, aducerea aminte de judecată, aducerea aminte de Rai și aducerea aminte de iad.

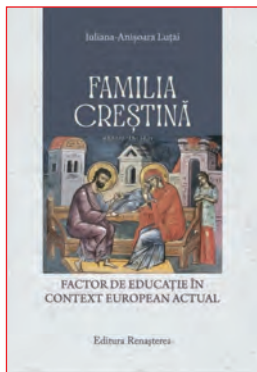
„Să mergem pe Drumul Crucii împreună cu Hristos și împreună să ne răstignim față de toate răutățile. Dacă ne-am răstigni față de toate răutățile din lume, calitatea spirituală a acestei lumi ar fi una mult, mult mai bună”, a conchis ierarhul.

Totodată, a apreciat prestația și preocupările duhovnicești ale membrilor Grupului vocal Synavlia și ale invitaților acestora, oferindu-le în dar cartea de cateheze „Să le urmăm credința. Mărturisitori pentru Hristos din veacul XX”, semnată de Înaltpreasfinția Sa și apărută recent la Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Clujului.

La ieșirea din sala de evenimente, din partea Protopopiatului Cluj-Napoca, un grup de voluntari a oferit tuturor doamnelor preoțese și celorlalte invitate câte un trandafir, ca semn de prețuire și recunoștință.

Manifestarea, moderată și prezentată de domnul Grigore Sâmbuan, consultant artistic în cadrul Centrului de Cultură și Artă „Tradiții Clujene” și redactor la Radio Renașterea, a fost menită să îmbine muzica sacră cu reflecții asupra vieții și responsabilității familiei preotului în societatea de astăzi, înscriindu-se în seria de evenimente dedicate Anului omagial al pastorației familiei creștine, proclamat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Evenimentul a fost organizat de Protopopiatul Ortodox Cluj-Napoca, împreună cu coordonatorii celor trei cercuri preoțești din cadrul protoieriei, prin implicarea tuturor clericilor din municipiu, sub îndrumarea părintelui protopop Alexandru-Constantin Ciui.

Iuliana-Anișoara Luțai, *Familia creștină – factor de educație în context european actual*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2025.

Între textele reprezentative dedicate familiei în spațiul ortodox românesc în ultimii ani, lucrarea doamnei Iuliana-Anișoara Luțai se distinge deopotrivă prin tonul bine artat, cât și prin accentele bine puse. Susținută inițial ca teză de doctorat în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă

din Cluj-Napoca, ea vede acum lumina tiparului, cu scopul de a deveni un instrument util în spațiul catehetic și cel pastoral. Prefața demersului editorial, intitulată: „Vocația eclezială a familiei creștine versus „alternativele” ideologice contemporane” (p. 9-12), poartă semnătura părintelui prof. univ. dr. Vasile Gordon, îndrumătorul tezei pe care o avem în vedere. Între multele lucruri interesante pe care părintele ține să le sublinieze în cadrul predosloviei se distinge și următorul fragment: „Crezul mărturisit al distinsei doamne, Iuliana-Anișoara Luțai, ea însăși soție, preoteasă și mamă devotată, ni se pare concentrat în rândurile următoare: „Încercarea societății europene de a se adapta *corectitudinii politice* trebuie să fi e urmată de o reacție promptă a triadei educaționale – familie, Biserică și școală. Promovarea unei educații fundamentate pe principii autentice devine un demers anevoios, școala aliniindu-se noilor viziuni ideologice, prin introducerea în programa școlară a educației sexuale / sanitare, ca disciplină prin care copiii le sunt transmise informații ce țin de sexualitate, erotism, identitate de gen, metode contraceptive etc. În această situație, familia creștină trebuie să promoveze, alături de Biserică, adevăratele valori, precum castitatea, iubirea sinceră și asumată, înțelegerea, supunerea etc.” (p. 11).

Segmentată în două părți mari, împărțite la rândul lor în mai multe subunități tematice, cartea debutează cu ceea ce autoarea numește „o istorie teologică a familiei” (p. 25-90). Autoarea reușește aici să valorifice un vast material teologic, dar și informații prețioase din spațiul antropologiei, sociologiei și istoriei, realizând o cercetare cu valențe inter-disciplinare. Firul roșu al narațiunii îl constituie analiza perspectivei biblice, pe care doamna Luțai o privește prin prisma unui termen cheie clar delimitat, acela al „familiei”. Creația, căderea, păcatul și urmările lui, responsabilitatea, ori lipsa ei constituie apoi elemente auxiliare în dezvoltarea unei analize complexe. Autoarea nu evită nici analiza urmărilor imediate ale păcatului adamit (p. 63-66), nici pe cele de durată, între care enumeră aspecte precum: „nașterea în dureri (p. 76-79), atragerea și stăpânirea femeii de către bărbat (p. 80-84), ori izgonirea din Rai (p. 85-90). Finali-

zează, însă, analiza într-un tonus obiectiv, evidențind liantul celor două Testamente, respectiv făgăduința mesianică (p. 85-90). Capitolul dedicat teologiei familiei (p. 93-160) este un adevărat punct forte al investigației teologice. Autoarea reușește aici să arate modul în care venirea lui Mesia a adus cu sine restaurarea familiei, ridicând căsătoria la rang de Taină și argumentează, pe baze teologice solide, aspectele privitoare la întreaga problematică.

Cea de-a doua parte a investigației deplasează discursul dinspre teologia doctrinară, ori analiza hermeneutică, înspre o abordare cu vădite accente social-catehetice. Autoarea reușește aici să evidențieze dimensiunea educațională a familiei (p. 163-264), insistând asupra rolului acesteia ca factor de educație religioasă (p. 166-172), reliefând rolul mamei (p. 173-177) și cel al tatălui în actul educațional (p. 178-183), însă nu se rezumă doar la aceste aspecte. Modulul în care postmodernismul încearcă remodelarea, ori chiar redefinirea conceptului de familie (p. 184-264) o preocupă de asemenea într-un mod serios și responsabil.

Cel din urmă capitol, intitulat: „Revoluția axiologică în context postmodernist” (p. 265-336) vine să arate că Biserica este pregătită să ofere răspunsuri provocărilor contemporane. După ce, în prima parte, autoarea definește educația drept un „act teandric și sinergic” (p. 267-272), vorbește despre nevoia conlucrării între educație și credință (p. 273-279) și copii ca reflex public al familiei (p. 280-283), ea atacă direct probleme precum educația secularizată modernă, ale cărei roade atentează la valorile sacre ale familiei (p. 284-288), vorbește despre pericolele aduse de hedonism (p. 289-291), modul în care schimbarea paradigmei în ceea ce privește educația sexuală și rolul ei în viața tânărului (p. 292-297) poate să ducă la probleme fundamentale, compară educația sexuală cu morala creștină (p. 297-304), radiografiază situația lumii în care trăim și readuce în discuție rolul familiei în combaterea pericolelor (p. 326-336). Cele evidențiate sunt bine sintetizate în paginile concluziilor lucrării (p. 337-344), unde aceasta reușește să evidențieze anumite pericole și să propună soluții pe baza crezurilor creștine.

Text bine scris și necesar, lucrarea intitulată: *Familia creștină – factor de educație în context european actual*, publicată de către Iuliana-Anișoara Luțai la Editura Renașterea în anul 2025, se constituie deopotrivă într-un text cu valoare de manual, ori cel puțin de auxiliar în spațiul educațional și cel catehetic, dar și într-o investigație necesară care ridică întrebări, oferă răspunsuri, combate perspective eronate și arată că Biserica este capabilă astăzi nu doar să dialogheze cu societatea secularizată, ci chiar să ofere alternative fiabile, ori soluții la anumite probleme ale acesteia, pe baza experienței pe care o are și a dorinței de preservare a valorilor perene. De aceea, autoarea se cuvine felicitată, iar textul recomandat cu multă căldură.

Protos. Maxim Morariu

† SAMUEL BISTRITĂEANUL EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Martie 2026

1 martie

În biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Mănăstirea Rebra-Parva din Țara Năsăudului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Paraclisul „Sfinții Doctori Cosma și Damian” din incinta Spitalului Municipal Dej, săvârșește Taina Sfântului Maslu și rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 martie

La Mănăstirea Rebra-Parva din Țara Năsăudului, participă la deschiderea primei serii a Cursurilor de duhovnicie organizate în Postul Mare a anului 2026. În biserica mănăstirii asistă la slujba de Tedeum, iar în sala de ședințe, susține o prelegere în fața preoților participanți.

4 martie

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Adormirea Maicii Domnului” din localitatea Dăbâca (paroh: Pr. Bogdan Frăsinel), Protopopiatul Gherla, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

5 martie

În platoul Radio Renașterea, participă la înregistrarea emisiunii „ABC-ul credinței”, realizată de PC. Pr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

6 martie

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir” din localitatea Baciu (paroh: Pr. Ionuț-Stelian Pripon), Protopopiatul Cluj I, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

7 martie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 martie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește un cuvânt duhovnicesc.

9 martie (Sfinții 40 de mucenici)

În biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” de la Mănăstirea „Mihai Vodă”, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

10 martie

În Aula Centrului de Conferințe și Studii Patristice „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” de la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Nicula, Protopopiatul Gherla, susține o prelegere în fața preoților înscriși în a doua serie a cursurilor duhovnicești din Postul Mare a anului 2026.

11 martie

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Sfântul Ierarh Alexandru” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Claudiu Melean), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

12 martie

În platoul Radio Renașterea, participă la înregistrarea emisiunii „ABC-ul credinței”, realizată de PC. Pr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

13 martie

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din cartierul Podirei al orașului Beclean (paroh: Pr. Alin Ionuț Pop), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

14 martie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

15 martie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Grigore Zanc, scriitor, filosof și cadru didactic universitar, fost Ministru al Culturii, Senator și primul Prefect al Județului Cluj după căderea Regimului Comunist. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește un cuvânt duhovnicesc.

16 martie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial. Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, în Aula „Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, susține conferința intitulată „Eliberarea din lanțurile nevăzute ale patimilor” și răspunde întrebărilor venite din partea celor prezenți.

17 martie

La Chilia „Sfinții Părinți Atoniți Siluan și Sofronie”, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, îl întâlnesc pe Ieromonahul Rafail Noica.

18 martie

Predă cursul de Practică Liturgică studenților din anul II de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir” din localitatea Mintiu Gherlii (paroh: Pr. Marius Ormenișan), protopopiatul Gherla, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul a binecuvântat mica comunitate parohială din localitatea Șoimeni, Protopopiatul Cluj I, cu prilejul binecuvântării lucrărilor exterioare efectuate în ultimii ani la biserica parohială, în Duminica a 4-a din Postul Mare (a Sfântului Ioan Scărarul), 22 martie 2026.

19 martie

La Reședința Mitropolitană, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la evenimentul prilejuit de semnarea contractului de lucrări pentru proiectul „Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, SMIS 302121”.

În platoul Radio Renașterea, participă la înregistrarea emisiunii „ABC-ul credinței”, realizată de PC. Pr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

20 martie

Program de audiențe la birou.

La ceas de seară, în biserica „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul Opișani al municipiului Turda (parohi: Pr. Florian Șimonca și Pr. Cătălin-Veronel Varga), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor Înaintesfințite și rostește cuvântul de învățătură.

21 martie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

Participă la cea de-a XVI-a ediție a „Pelerinajului Tinerilor pe jos de la Iclod la Mănăstirea Nicula”. La biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din localitatea Iclod (paroh: Pr. Nicu Claudiu Herinean), locul de pomire al pelerinajului, rostește o rugăciune de binecuvântare și adresează un cuvânt duhovnicesc, după care pornește pe jos alături de pelerini (preoți și credincioși). Pe parcursul traseului, face un popas la biserica „Sfânta Treime” și „Sfinții Martiri Brâncoveni” din municipiul Gherla (parohi: Prot. Iulian Paul Isip și Pr. Iustinian Săvărășan), unde rostește o rugăciune și un scurt cuvânt duhovnicesc. La Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, punctul final al pelerinajului, în biserica așezământului monahal, oficiază slujba Privegherii, se închină la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului și adresează un cuvânt de mulțumire.

22 martie

În biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din localitatea Șoimeni (paroh: Pr. Andrei Misaroș), protopopiatul Cluj I, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la exteriorul bisericii

parohiale. În continuare, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Andrei Misaroș. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește un cuvânt duhovnicesc.

23 martie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La ceas de seară, în biserica „Acoperământul Maicii Domnului” de la Mănăstirea Florești-Tăuți, slujește Denia Canonului celui Mare al Sfântului Andrei Criteanul și rostește un cuvânt de învățătură.

24 martie

În ajunul Bunei Vestiri, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la slujba Pavcerniței Mari cu Litie.

La Muzeul Mitropoliei Clujului, situat la demisolul Catedralei Mitropolitane, participă la momentul festiv prilejuit de lansarea volumelor „Omiliile catehetice” ale Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

25 martie (Buna Vestire)

Cu prilejul hramului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în sobor de 11 arhieri, sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, slujește Sfânta Liturghie.

Cu prilejul împlinirii a 20 ani de la înființarea Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și a împlinirii a 15 ani de la întronizarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei ca Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, la Reședința Mitropolitană participă la recepția oferită de Înaltpreasfinția Sa.

La ceas de seară, în Sala Radio, situată în incinta sediului Radio România Cluj, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, asistă la concertul „Tradiții clujene, de Buna Vestire”. Rostește un cuvânt ocazional.

26 martie

În platoul Radio Renașterea, participă la înregistrarea emisiunii „ABC-ul credinței”, realizată de PC. Pr. Cătălin Pălimaru, directorul Editurii Renașterea.

În Paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” al Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca (slujitor: pr. Ionuț Arieșan), participă la înregistrarea unui interviu audio-video pentru TV Trinitas, despre importanța și semnificația Sfintei și Marii Miercuri, realizat de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

27 martie

Program de audiențe la birou.

La Muzeul Mitropoliei Clujului, situat la demisolul Catedralei Mitropolitane, participă la sesiunea științifică națională intitulată „Două decenii de Mitropolie la Cluj: tradiție și actualitate”.

La ceas de seară, în Paraclisul „Sfântul Ierarh Nicolae” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (slujitor: Protos. Grigorie Foltiș), slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri. Rostește un cuvânt de învățătură.

28 martie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

În Piața Unirii din Cluj-Napoca, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la procesiunea organizată în cadrul manifestării „Împreună pentru Viață”, ediția 2026.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

29 martie

În biserica „Buna Vestire” din localitatea Beclean (paroh: Prot. Cristian Dragoș), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește un cuvânt duhovnicesc.

30 martie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La ceas de seară, în Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, asistă la Concertul de muzică sacră „Spiritul primăverii” al Corurilor reunite ale Facultăților de Teologie din UBB. Sunt însoțiți de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

31 martie

Participă, în mediul online, la cea de-a XXV-a ediție a Seminarului Internațional de Medicină și Teologie, având ca temă principală „Dezbateri creștine în bioetica contemporană”. Susține referatul cu titlul: „Patimile - lanțuri nevăzute. Cum ne eliberăm de patimi?”.

A consemnat Marian Șomlea, secretar de cabinet

**† ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI**

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herțiene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Martie 2026

1 martie

În biserica din localitatea Guga, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Năsal, protopopiatul Gherla, pe diaconul Alexandru-Gabriel Mureșan. Hirotessește într-un iconom pe părintele paroh Alexandru-Ioan Circa. Conferă Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj” domnului Dănuț Dordoi. Domnului Augustin Tătar îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Augustin Varga îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Florin-Nicolae Bâlc, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Valer Mureșan, iar „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” o acordă domnului Felician Gârbovan.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale din Guga. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Dragoș Stroian de la Radio „Renașterea” Cluj.

Pe esplanada capelei mortuare din cimitirul orașenesc din Gherla, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul Rozalia, mama domnului comisar-șef Radu Adrian Moșușan, comandantul Inspectoratului Județean de Poliție Cluj. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză. Îi binecuvintează pe tinerii participanți la Evenimentul „Mărturie prin icoană” organizat, an de an, în Duminica Ortodoxiei (coordonator: Arhim. Natanael Zanfirache).

2 martie

La sediul Bazei 4 Logistică „Transilvania” din Dej, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu prilejul trecerii în rezervă a comandantului, colonel Ioan Munteanu. Rostește o rugăciune de mulțumire și un cuvânt duhovnicesc. Domnului colonel Ioan Munteanu îi conferă Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”.

Face o vizită la sediul Protopopiatului Dej, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

3 martie

La Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă preoților participanți la cursurile de duhovnicie organizate de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

4 martie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la slujba Pavcerniței Mari și rostește un cuvânt de învățătură.

5 martie

Oficiază slujba de Sfințire a Apei și cea de binecuvântare a amplexelor lucrări de renovare realizate la Magazinul de obiecte bisericesti din Piața „Avram Iancu”, numărul 18. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Ionuț Arieșan), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte Sfințite și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În aula mare a Facultății de Teologie, asistă la Conferința „Războiul nevăzut al creștinului în lumea virtuală”, un dialog între filologul Adrian Papahagi și jurnalistul Mihnea Măruță. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul instituției de învățământ.

6 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

7 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În curtea Centrului Eparhial, în ajunul primei praznuiri a Sfântului Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj de după proclamarea locală, săvârșește slujba de sfințire a icoanei mucenicului clujean.

Conduce procesiunea înspre Catedrala Mitropolitană cu icoana Sfântului Preot Mucenic Liviu Galaction. După așezarea icoanei în baldachinul pregătit, rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

8 Martie (Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, cu prilejul primei praznuiri a Sfântului Mucenic de la Cluj de după proclamarea locală, împreună cu Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Samuel Bistrițeanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Primește la reședință autoritățile județene și locale, civile și militare, prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

9 Martie (Sfinții Patruzezi de Mucenici)

Cu prilejul hramului Mănăstirii-memorial de la Gherla, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte Sfințite și rostește cuvântul de învățătură.

În cimitirul din proximitatea mănăstirii din Gherla, cu prilejul Zilei Deținuților Politici, la Troița ridicată în memoria acestora, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, participă la deschiderea celei de-a doua serii a cursurilor de duhovnicie. În biserica mănăstirii, asistă la slujba de Te-Deum, iar în aula Centrului de Studii „Sfântul Ștefan Vodă”, rostește un cuvânt duhovnicesc.

10 martie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

11 martie

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic din Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul inginer Ionuț Bujeniță de la Centrul Eparhial.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Pavcerniței Mari și rostește un cuvânt de învățătură.

12 martie

Face o vizită la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, în vederea stabilirii locului pe care va fi construit noul Altar de vară. Este însoțit de domnul arhitect Călin Chifăr.

13 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la slujba Pavcerniței Mari și rostește un cuvânt de învățătură.

14 martie

În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Ionuț Arieșan), în deschiderea fazei județene a Olimpiadei de Religie, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită în satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, pentru a o felicita pe sora Înaltpreasfințitei Sale, preoteasa Mariana Petruș, cu prilejul zilei de naștere. Se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicilor din cimitirul din Oarța de Sus. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

15 martie

În biserica din Gârbăul Dejului, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește într-un sachelar pe părintele paroh Vlăduț Ilea. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Gheorghe Vaida, iar

domnului Marius-Gheorghe Vaida îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la casa parohială din localitatea Gârbăul Dejului. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

16 martie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar de tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

17 martie

La Chilia „Sfinții Părinți Atoniți Siluan și Sofronie”, de la Lăzești, județul Alba, îl întâlnește pe PCuv. Ierom. Rafail Noica. Este însoțit de PS Părinte Samuel Bistrițeanul, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

18 martie

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Protos. Grigorie Foltiș), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte Sfințite. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe teologul Dacian But-Căpușan, cadru didactic al instituției de învățământ.

19 martie

În sala de festivități a Centrului Eparhial din Cluj-Napoca, semnează festiv Contractul de lucrări pentru Proiectul „Reabilitare, Restaurare și Introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Pe esplanada Capelei Mortuare din localitatea Fundătura, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Alexandru Man), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Ilisie Bria. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În cadrul Serilor duhovnicești din Postul Mare al anului 2026, organizate de Protopopiatul Beclean, în Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din orașul de pe Someș, slujește Canonul de Pocăință către Domnul Hristos și rostește un cuvânt duhovnicesc.

20 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

21 martie

În Paraclisul „Sfântul Ierarh Vasile cel Mare” din incinta Institutului Regional de Gastroenterologie și Hepatologie „Prof. Dr. Octavian Fodor” din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Gheorghe Daniel Puian), slujește Sfânta Liturghie, rostește cuvântul de învățătură și oficiază rânduiala Sfințirii icoanei Sfântului Luca al Crimeei, ce va fi amplasată în spital pentru folosul duhovnicesc al pacienților.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în debutul tradiționalului pelerinaj al tinerilor înspre Mănăstirea Nicula, organizat de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj, rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Emma Petra Pop. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Tureac, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Cristian-Grigore Ianchiș), în vederea stabilirii locului unde va fi construită noua biserică a satului.

La Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânelor, protopopiatul Bistrița, îi binecuvintează pe copiii aflați în grija mănăstirii. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

22 martie

La Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânelor, se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Bistrița Bârgăului, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește într-un sachelar pe părintele paroh Teodor Marius Cornea. Acordă domnului primar Vasile Labă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” și conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” domnului George Rânziș.

Face o vizită pe șantierul de construire a noii case parohiale din Bistrița Bârgăului III.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița mică și rostește o cateheză. Hirotessește într-un duhovnic pe PC Pr. Petrică Iustin Opincă de la parohia Pădureni, protopopiatul Gherla și pe PC Alexandru Gabriel Mureșan de la parohia Năsal, protopopiatul Gherla.

23 martie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit

de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Canonului celui Mare al Sfântului Andrei Criteanul și rostește un cuvânt de învățătură.

24 martie

Îi primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăruului, Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului și Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiepiscopul vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei.

Împreună cu ierarhii prezenți, în Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavcernița Mare cu Litie.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, cu prilejul împlinirii a 15 ani de arhipăstorie în Cetatea Clujului, participă la momentul festiv al lansării primelor două volume ale lucrării „Omiliile catehetice” a Înaltpreasfințitului Sale. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Îi primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale și pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

În sala mare a Operei Naționale din Cluj-Napoca, asistă la Spectacolul caritabil „Gala Bunei Vestiri”, cu participarea binecunoscutei interprete Ribale Wehbé. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

26 martie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la examenul de Capacitate Preotească.

Face o vizită la Spitalul Militar din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Radu Procopiu Cotuțiu).

La Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda, îl primește pe Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului.

Împreună cu Părintele Arhiepiscop Calinic, în Biserica „Învierea Domnului” din Câmpia Turzii (parohi: Pr. Sebastian Zăhan și Pr. Aurelian Cherecheș), asistă la Concertul de pricesne „Toată suflarea să-L laude pe Domnul”, susținut de grupuri de tineri de la școlile din oraș și din satele din împrejurimi. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

27 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

29 martie

În biserica din Iara, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru sachelar pe părintele paroh Vasile Gabriel Bindea. Domnului primar Ioan Dorin Popa îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar domnului Ioan Vana îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

30 martie

În Sala „Auditorim Maximum” a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, asistă la Concertul corurilor reunite ale Facultăților de Teologie din Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În sala mare a Operei Române din Cluj-Napoca, asistă la Evenimentul „Dialog despre viață”, avându-l ca invitat special pe Andreea Marin, iar ca invitat de onoare pe Părintele Arhimandrit Iustin Miron, starețul Mănăstirii Nicula.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurat de ierarhii participanți la Hramul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, clerici, autorități civile și militare locale și credincioși, în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, Bunavestire, 25 martie 2026.

25 Martie (Buna Vestire)

Cu prilejul Zilei Poliției Române, în sala de festivități a Complexului „Colina” din Cluj-Napoca, rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Radu Procopiu Cotuțiu de la capela Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj.

Îi primește la reședință pe ierarhii Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, Preasfințitul Părinte Timotei și Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia.

Cu prilejul hramului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, la împlinirea a 20 ani de la reînființare, împreună cu ierarhii prezenți, în Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință autoritățile centrale, județene și locale, civile și militare, prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În „Sala Radio” din Cluj-Napoca, asistă la Concertul de pricesne „Tradiții clujene de Buna Vestire”, organizat cu prilejul împlinirii a 20 ani de la reînființarea Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Îi conferă doamnei Adriana Irimes, managerul Centrului de Cultură și Artă „Tradiții Clujene”, Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Este însoțit de Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la Sesiunea științifică „Două decenii de Mitropolie la Cluj: tradiție și actualitate”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Catehism filosofic” al Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica mare a Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

28 martie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Piața „Unirii” din Cluj-Napoca, în debutul Marșului pentru Viață, rostește un cuvânt duhovnicesc.

Conduce Procesiunea „Marșul pentru viață” pe străzile din centrul Municipiului Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

31 martie

În deschiderea celei de-a XXV-a ediție a Simpozionului de Medicină și Teologie, organizat on-line de domnul Prof. Dr. Mircea Gelu Buta din Bistrița, rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

Oficiază slujba de Sfințire a Apei și cea de Punere a Pietrei de Temelie pentru noua clădire care se va construi pe fosta Platformă „Carbochim” din Piața „1 Mai”, din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj-Napoca.

În Biroul Mitropolitan, realizează o emisiune dedicată Săptămânii Mari pentru postul „Europa FM”.

În Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga), oficiază Taina Sfântului Maslu și rostește un cuvânt de învățătură. Acordă doamnei Simona-Ligia Costin, directorul medical al Spitalului Militar din Cluj-Napoca, distincția „Crucea Transilvană”.

În sala de festivități a Cercului Militar din Cluj-Napoca, la finalul Concertului pre-Pascal „În lumina Învierii”, susținut de Grupul „Sinavlya” și organizat de Protopopiatul Cluj-Napoca în contextul „Anului Omagial al pastorației familiei creștine în Patriarhia Română”, rostește un cuvânt duhovnicesc.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Iranul, războiul și datorita discernământului creștin

Pr. prof. univ. dr. Cristian Sonea

N în ultimele săptămâni, privirile lumii s-au întors din nou spre Orientul Mijlociu. Actuala escaladare militară legată de Iran a readus în prim-plan imagini pe care omenirea le cunoaște prea bine: bombardamente, teamă, victime, instabilitate și o nesiguranță care se așază peste viețile oamenilor ca o umbră grea. În astfel de momente, creștinul este ispitit fie să intre repede în logica taberelor și a justificărilor pripite, fie să se retragă într-o neutralitate rece, spunând că totul este prea complicat pentru a mai putea fi judecat limpede.

Și totuși, tocmai în asemenea vremuri, Biserica este chemată să păstreze nu numai adevărul, ci și măsura. Nu îmi propun aici o analiză geopolitică exhaustivă a responsabilităților militare și strategice, ci o reflecție asupra felului în care creștinul trebuie să judece moral și duhovnicește un conflict cu potențial major de extindere. În fața războiului, el nu este chemat nici la entuziasm partizan, nici la suspendarea comodă a judecății, ci la discernământ.

Ce vedem, de fapt, în fața noastră? Vedem încă o dovadă că lumea de astăzi este tot mai fragilă, tot mai tensionată și tot mai ușor de aprins. Vedem state care își justifică acțiunile prin limbajul securității, vedem discursuri care radicalizează și vedem, din nou, cum omul concret riscă să dispară sub marile explicații ale geopoliticii. În spatele cuvintelor despre strategie, influență, descurajare sau echilibru regional rămân familii care plâng, tineri care mor, comunități care trăiesc în spaimă și popoare întregi care învață să respire în ritmul sirenelor și al amenințării.

Pentru noi, creștinii ortodocși, prima întrebare nu este cine câștigă, ci ce se întâmplă cu omul. Nu este vorba de a ignora complexitatea politică a situației și nici de a refuza distincțiile necesare între agresiune, apărare, responsabilitate și interes strategic. Dar, înainte de toate acestea, credința ne învață să nu pierdem din vedere chipul uman din mijlocul tragediei. Când omul dispăre din fața ochilor noștri, judecata noastră se întunecă. Când nu mai vedem decât state, alianțe și dușmani, nu mai gândim creștinește.

În jurul unui asemenea conflict reapar aproape inevitabil și interpretări religioase grăbite, uneori febrile, care încearcă să citească războiul în cheie apocaliptică. Pentru unii, orice conflagrație majoră din Orientul Mijlociu devine imediat un semn spectaculos al sfârșitului, o confirmare a propriilor scenarii despre istorie și, uneori, chiar o justificare aproape entuziastă a escaladării. Aici este nevoie de mult discernământ. Biserica Ortodoxă nu trăiește din exaltarea profețiilor politice și nici nu transformă războiul într-un spectacol eshatologic. Ea nu privește suferința lumii cu o curiozitate apocaliptică, ci cu durere, rugăciune și trezvie. Există, de fapt, două mari ispite pe care trebuie să le evităm.

Prima este **sacralizarea partizanatului**. Atunci când un conflict este prezentat ca luptă sfântă, ca împlinire necesară a unui plan providențial sau ca război binecuvântat dinainte, credința începe să fie folosită pentru a acoperi voința de putere. Dumnezeu este invocat pentru a confirma ceea ce oamenii au hotărât deja. În acel moment, nu mai suntem în spațiul mărturisirii, ci în cel al instrumentalizării religioase.

A doua este **neutralitatea comodă**. Aceasta apare atunci când, speriați de complexitate, nu mai îndrăznim să spunem nimic, nu mai distingem între adevăr și propagandă, între suferință reală și justificări ideologice, între apărarea păcii și administrarea cinică a violenței. În acest caz, creștinul nu mai sacralizează conflictul, dar nici nu mai poartă povara discernământului. El se refugiază într-o liniște aparentă care, în fond, este tot o formă de absență morală.

Calea ortodoxă este alta. Este mai grea, dar mai adevărată. Ea refuză și fanatismul, și indiferența. Nu confundă realismul cu cinismul și nici compasiunea cu naivitatea. Știe că pacea nu este un simplu slogan, ci o lucrare duhovnicească, personală și comunitară, care cere adevăr, dreptate și curăție a inimii.

Din punct de vedere teologic, trebuie spus limpede că războiul nu poate fi privit ca stare firească a lumii. El este semnul unei răni adânci a omului și a istoriei. Chiar și atunci când este invocat limbajul dreptății, al ordinii sau al protejării unei populații, războiul rămâne o experiență a limitei și a tragediei. El nu poate fi celebrat fără mutilarea conștiinței. Tradiția ortodoxă nu dezvoltă o mistică a violenței. Ea poate înțelege gravitatea unor contexte istorice, poate recunoaște responsabilitatea apărării și povara deciziilor politice, dar nu transformă niciodată sabia într-un ideal spiritual.

De aceea, creștinul ortodox nu trebuie să se grăbească să rostască judecăți triumfaliste. În fața actualii escaladări militare legate de Iran, atitudinea sa nu poate fi una de entuziasm ideologic. Nu are voie să se bucure de suferința altora doar pentru că aceștia aparțin unei alte lumi politice, religioase sau culturale. Nu are voie să trateze moartea civililor ca pe un preț inevitabil al marilor reșezări geopolitice. Poate înțelege caracterul tragic al unor decizii politice, dar nu are voie să-și formeze sufletul în școala urii și a represaliilor fără sfârșit.

În același timp, echilibrul ortodox nu înseamnă relativism. Nu înseamnă că toate părțile au dreptate în aceeași măsură. Nu înseamnă că răul nu poate fi numit. Nu înseamnă nici că orice apel la pace este suficient. Pacea adevărată nu poate exista fără dreptate, fără adevăr și fără respect pentru demnitatea persoanei. De aceea, Biserica este chemată nu doar să se roage pentru încetarea războiului, ci și să formeze conștiințe capabile să nu se lase manipulate de ură, de propagandă și de idolatrizarea statului sau a națiunii.

Ce avem de făcut, pastoral vorbind?

Mai întâi, să ne rugăm. Dar nu într-un mod vag și decorativ, ci concret, cu numele durerii pe buze și cu conștiința că pacea este darul lui Dumnezeu, nu produsul tehnic al diplomației. Să ne rugăm pentru cei uciși, pentru cei răniți, pentru cei care și-au pierdut casele, pentru cei care trăiesc în spaima extinderii războiului, pentru creștinii puțini și vulnerabili ai regiunii, pentru toți cei care, fără să fi decis nimic, suportă consecințele deciziilor altora.

Apoi, să păzim mintea. În epoca noastră, războiul nu se poartă numai cu rachete, ci și cu imagini, cuvinte, sloganuri și narațiuni. Există o violență a propagandei care pregătește și prelungește violența armelor. De aceea, creștinul trebuie să învețe să nu creadă imediat tot ceea ce vede, să nu preia mecanic limbajul urii și să nu transforme comentariul geopolitic într-o formă de asceză ratată. Nu orice indignare este profetică. Nu orice certitudine este adevăr.

Mai apoi, să redescoperim compasiunea ca formă de mărturie creștină. Într-o lume în care oamenii sunt reduși repede la etichete, compasiunea devine deja o formă de rezistență duhovnicească. Să poți plânge și pentru cel aflat dincolo de frontiera ta simbolică, să poți recunoaște suferința celui altăfără să abandonezi adevărul, să poți vorbi despre pace fără să falsifici realitatea, toate acestea țin de maturitatea credinței.

În sfârșit, să nu uităm că Biserica nu există pentru a confirma patimile veacului, ci pentru a le vindeca. Dacă și noi ajungem să iubim conflictul, să respirăm prin el, să ne definim prin el și să ne hrănim spiritual din antagonism, atunci nu mai slujim Evangheliei, ci duhului lumii. Misiunea Bisericii nu este să furnizeze binecuvântări religioase pentru ordinea violenței, ci să păstreze deschis, chiar și în vremuri întunecate, orizontul împăcării, al adevărului și al milei.

Poate că tocmai aici se vede cel mai bine ce înseamnă o atitudine ortodoxă echilibrată: nu una partizană în chip sacralizat, dar nici una retrasă într-o indiferență respectabilă, ci una care știe că, în mijlocul zgomotului lumii, creștinul este chemat să rămână om, să păzească adevărul și să nu-și piardă inima.

Într-o epocă în care mulți vorbesc despre putere, Biserica este chemată să vorbească despre om. Într-o epocă în care mulți justifică războiul, Biserica este chemată să plângă și să discearnă. Într-o epocă în care mulți caută semne spectaculoase ale istoriei, Biserica este chemată să rămână credincioasă Crucii. Iar Crucea nu ne învață cum să iubim victoria, ci cum să nu pierdem iubirea adevărului și a aproapei chiar și atunci când lumea intră în întuneric.

Liturghie după Liturghie

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

amenii neavizați înțeleg adesea religia în termeni strict ritualici, considerând că participarea la Sfânta Liturghie este doar o obligație spirituală sau o tradiție culturală. În această viziune, credința rămâne limitată la gesturi exterioare și la momente izolate de rugăciune. Spiritualitatea creștină autentică depășește însă această perspectivă pentru că Liturghia nu este numai un act simbolic, ci o realitate care transformă omul din interior. În cadrul Sfintei Liturghii, credinciosul se împărtășește cu Trupul și Sângele lui Hristos. Această împărtășire nu este numai un gest ritualic, ci o unire reală cu Hristos, prin care omul primește harul lui Dumnezeu și este chemat să devină purtător al iubirii divine în lume. Expresia „Cu pace să ieșim!” rostită la finalul Sfintei Liturghii nu înseamnă nicidecum încheierea lucrării liturgice, ci trimiteră credincioșilor în lume ca martori ai lui Hristos.

Biserica îi îndeamnă pe credincioși să se întoarcă în realitatea cotidiană pentru a transforma lumea prin iubire, jertfă și slujire, viața însăși devenind o liturghie continuă, o prelungire a misterului euharistic. În viziunea teologiei contemporane, mai ales în reflecțiile unor mari teologi ortodocși precum părintele Alexander Schmemmann sau părintele Dumitru Stăniloae, se vorbește despre conceptul de „Liturghie după Liturghie”, expresie care desemnează continuarea lucrării liturgice în viața de zi cu zi a credincioșilor pentru transformarea existenței cotidiene într-o slujire permanentă a lui Dumnezeu și a aproapei.

Pentru mulți oameni care privesc credința doar din exterior sau care au o relație superficială cu viața Bisericii, „Liturghia după Liturghie” poate părea neclară sau chiar paradoxală. După ce slujba se termină și credincioșii părăsesc biserica, mulți consideră că și experiența religioasă s-a încheiat fără să înțeleagă că sunt trimiși în lume pentru a transforma realitatea cotidiană prin iubire și slujire. Fiecare faptă bună, fiecare gest de milostenie, fiecare cuvânt de iertare devine o continuare a Liturghiei, viața întreagă devenind astfel un act liturgic. Pentru mulți oameni, credința este o activitate ocazională, rezervată unor momente speciale, dar în spiritualitatea ortodoxă nu există o astfel de separare radicală. Credința trebuie să pătrundă în toate dimensiunile vieții: familie, muncă, relații sociale și chiar modul în care omul privește lumea.

Conceptul de „Liturghie după Liturghie” subliniază tocmai această unitate dintre cult și viață. Liturghia oferă credinciosului energia spirituală și harul necesar pentru a trăi Evanghelia în lume, devenind izvorul unei existențe transfigurate. Fără această continuare în viața concretă, participarea la Liturghie riscă să rămână doar un act formal.

În volumul „Liturgy After the Liturgy: Mission and Witness from an Orthodox Perspective” (1996), teologul Ion Bria descrie conceptul ca o punte între viața liturgică și angajarea socială: „dinamica liturghiei depășește granițele adunării euharistice pentru a sluji comunității”. Expresia simbolizează legătura intrinsecă între cult și slujire, indicând că orice acțiune socială creștină trebuie să fie rod al experienței euharistice și mărturie a Împărăției lui Dumnezeu prezentă în lume.

În istoria recentă și contemporană, Biserica Ortodoxă a generat multiple forme de implicare socială inspirată de Euharistie: diaconia urbană (cantine sociale, centre pentru persoane fără adăpost, programe educaționale), asistența medicală (rețele de cabinete parohiale și spitale ortodoxe), precum și apărarea demnității umane (implicarea clerului în apărarea drepturilor minoritarilor vulnerabili sau a libertății religioase). O interpretare contextuală aprofundată a surselor biblice ne dezvăluie că mesajul unei carități creștine integrate în etici seculare, teorii juridice și politici sociale secularizate, precum și ipotezele care stau la baza ideii că preocupările etic lumești ale creștinismului pot fi aplicate departe de viața liturgică și ascetică, sunt considerate ca nesigure și eșuează în atingerea sprijinului propus. Drept urmare, criticii moderni consideră că, deși conceptul de „Liturghie după Liturghie” are potențial, el este teoretic subdezvoltat și imprecis, riscând să fie folosit nejustificat pentru orice formă de activism ca fiind „binevenită” în numele liturghiei, fără criterii clare morale sau teologice. Aceștia sugerează că focalizarea ar trebui mutată către clarificarea conceptului de Împărăție a lui Dumnezeu – singurul etalon teologic care dă sens atât liturghiei, cât și implicării sociale autentice.

„Liturghia după Liturghie” ca activism social nu propune o agendă politică, ci o teologie a prezenței și slujirii în care Biserica este chemată să fie semn vizibil al Împărăției lui Dumnezeu, transfigurând realitatea prin iubire, dreptate și solidaritate. Astfel, participarea la Sfânta Euharistie devine începutul unei misiuni zilnice, în care fiecare gest de milostenie, de sprijin și de solidaritate devine un act liturgic prelungit în lume.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-vicar SAMUEL Bistrițeanul

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. CORNEL COPREAN,
Arhim. prof. univ. dr. TEOFIL TIA, Pr. conf. dr. LIVIU VIDICAN-MANCI

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Diac. Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim Morariu,
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu, Marian Șomlea, Pr. Iustin Tira,
Pr. prof. univ. Stelian Tofană, Pr. Eugen Adrian Truța.

Cu moartea pe moarte călcând...

Alexandra-Mădălina Sălvan

In Vechiul Testament, scrierile sfinte ne aduc aminte de cinstirea dată sărbătorii Pascale de către iudei. „Să păzești luna Aviv și să prăznuiești Paștile Domnului Dumnezeului tău, pentru că în luna Aviv te-a scos Domnul Dumnezeul tău din Egipt, noaptea.” (Ieșire 16, 1) Eliberați de sub robia egipteană prin conducerea lui Moise și ocrotirea Domnului, aceștia au străbătut zeci de ani deșertul până să pășească în Țara Făgăduinței. An de an, eliberarea acestora era celebrată prin sărbătoarea Pascală și relatarea istorisirii din tată în fiu: „Și când vă vor zice copiii voștri: Ce înseamnă rânduiala aceasta? Să le spuneți: Aceasta este jertfa ce o aducem de Paști Domnului, Care în Egipt a trecut pe lângă casele fiilor lui Israel, când a lovit Egiptul, iar casele noastre le-a izbăvit” (Ieșire 12, 26-27). Pentru evrei, această sărbătoare simboliza libertatea și grija divină pentru poporul lor.

Prin venirea Mântuitorului în lume și prin Jertfa Sa, sărbătorile pascale au dobândit un sens mult mai profund. Chinurile îndurate de Mântuitorul au pansat și vindecat rănilor provocate de păcat. Batjocorit, scuipat, acuzat pe nedrept, El a continuat să își ducă Crucea cu demnitate și iubire pentru fiecare dintre noi. Deși adesea îi scuipăm și noi obrazul prin purtarea noastră, El ne lasă libertatea de a alege calea pe care mergem. Cu toate acestea, El a înviat pentru ca fiecare dintre noi să avem poarta mântuirii deschisă.

Iar în prima zi de după sâmbătă, foarte de dimineață, au venit ele la mormânt, aducând miresmele pe care le pregătiseră. Și au găsit piatra răsturnată de pe mormânt. Și intrând, nu au găsit trupul Domnului Iisus. Și fiind ele încă nedumerite de aceasta, iată doi bărbați au stat înaintea lor, în veșminte strălucitoare. Și înfricoșându-se ele și plecându-și fețele la pământ, au zis aceia către ele: De ce căutați pe cel viu între cei morți? Nu este aici, ci S-a sculat [...] Și ele și-au adus aminte de cuvintele Lui. Și întorcându-se de la mormânt, au vestit toate acestea celor unsprezece și tuturor celorlalți (Luca 24, 1-9).

În noaptea Învierii Domnului cântăm „Hristos a înviat din morți”, cuprinși de forța cuvintelor rostite, dar oare, trăim noi cu adevărat intensitatea momentului? Oare chiar învie Hristos din mormântul sufletului nostru? Adesea, cuprinși de grija zilei de mâine sau grăbiți de timpul nostru întotdeauna limitat, participăm la sărbători din obișnuință sau pentru că așa este bine. Astfel, esența rămâne undeva la periferie, uitată în multitudinea de aspecte de pe listă care necesită să fie bifate. Absorbiți de frumusețea decorațiilor și a iepurașilor de Paști care au înlocuit imaginea Răstignirii, uităm adevăratul sens al sărbătorii: Hristos S-a adus pe Sine jertfă pentru a spăla păcatele noastre. „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

În perioada pandemiei, când am fost forțați să stăm departe de Sfântul Potir și de slujba Învierii am simțit cum libertatea noastră a fost încălcată. Poate pentru unii dintre noi, acela a fost momentul în care am realizat de câte ori am ignorat șoapta lină a lui Hristos, Care ne cheamă la mântuire: „Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3, 20). Cu toate acestea, Hristos ne lasă liberi. El ne așteaptă ca un părinte iubitor să ne întoarcem la calea cea dreaptă, dar nu ne impune. Probabil, în acea noapte de Înviere în care am fost prinși între pereții caselor noastre, am simțit diferite stări: supărare, revoltă, neputință sau chiar furie. Am simțit că libertatea noastră a fost crunt îngrădită.

Dacă ar fi să dăm câțiva pași înapoi în trecut, nu foarte departe, am fi martorii unor evenimente greu de crezut. Sub umbra regimului comunist, între pereții reci și lipsiți de orice sentiment de umanitate, sute de creștini au suportat chinuri de neînchipuit fără a se lepăda de Hristos. Bazat pe caracterul ateist al membrilor săi, comunismul a încercat prin diferite metode dezumanizarea oamenilor-intelectuali. Preoți, studenți sau simpli opozanți, toți au avut de îndurat furia regimului care era pregătită să remodeleze conștiința umană. Prin chinurile inimaginabile ale reeducării au trecut sute, chiar mii de suflete. Închisori precum Jilava, Pitești sau Aiud au devenit, paradoxal în aceste condiții, adevărate școli teologice. Deși libertatea lor fizică era limitată la pereții celulelor, sufletele lor păseau pe urmele lui Hristos, descoperind o cale prin care firea lor nu putea fi pierdută. „Constrânși de un regim inuman, oamenii au fost nevoiți să caute resurse de supraviețuire în ei înșiși; și le-au găsit în rugăciune, în meditație și în învățătură.” (Demostene Andronescu, *Reeducarea de la Aiud*, „Puncte Cardinale”, 1993-1996, p. 6)

Într-un loc în care orice șoaptă putea fi folosită împotriva ta, deținuții au căutat metode prin care rugăciunea să fie continuată neîntrerupt. Folosind semnale prestabilite, de la celulă la celulă se dădea „startul” începerii rugăciunii neîntrerupte. De cele mai multe ori, rugăciunea le era haina care le încălzea trupul și le îmbărbăta sufletele ostenite. Modalitate de înfrângere a imposibilului, credința dădea rod în locul cel mai puțin așteptat. Cu toate că primul nostru gând referitor la chinurile îndurate ar fi că acestea le-au schimbat sufletele în rău, puterea harului a făcut ca în locul spinilor „sădiți” de comuniști să răsără crini cu bună mireasmă.

Chiar dacă erau lipsiți de orice credință în Dumnezeul creștin, oamenii partidului cunoșteau importanța Acestuia în

viețile osândiților și a tuturor celor care credeau în El. În ciuda faptului că multe lăcașuri de cult au fost închise în urma decretului 410/1959, regimul nu a putut închide inima oamenilor care îl căutau pe Hristos.

Deși sărbătoarea Pascală este adesea trecută cu vederea de mulți dintre noi, pentru cei care au trecut prin închisorile comuniste sărbătoarea nu era o simplă noapte a aducerii aminte de Învierea Domnului, ci era noaptea în care sufletele lor erau înălțate din lanțurile morții. Era cu adevărat noaptea Învierii. Lipsiți adesea de mângâierea unui preot sau de bucuria Sfintei Euharistii, aceștia nu se lăsau biruiți. Mărturisindu-și unii altora păcatele prin alfabetul Morse sau săvârșind Sfânta Taină a Unirii cu Hristos cu puțina pâine și apă de care dispuneau, ei aveau nădejdea că Hristos era mai aproape de ei ca niciodată. Mărturiile rămase ca ecou peste timpuri ne arată profunzimea trăirii a deținuților în condițiile precare. Ascultând cu atenție să audă clopotul care vestește Învierea Domnului, din puținul pe care îl aveau (adesea, niște simple chibrituri ascunse de ochii securității), creștinii aprindeau lumina speranței într-o biruință viitoare. Intonarea imnului sacru „Hristos a înviat” sau simpla lui murmurare aducea adesea pedepse greu de închipuit. Bătăile, batjocura și încercările de a-l rupe pe om de legătura lui cu Dumnezeu sunt doar câteva dintre metodele folosite pentru atingerea acestui scop macabru. Supraviețuitorii acestui infern relatează cum, ca niciodată, în Vinerea Mare le era oferită friptură – ca ispită pentru a se lepăda de post și de pregătirea premergătoare Învierii. Cu toate acestea, deși nu aveau „ouă, cozonac sau alte bunătăți” („Învierea în închisorile comuniste”, www.monitorfg.ro 17.04.2025) trăirea Învierii era copleșitoare pentru aceștia.

În ciuda faptului că trupurile lor erau schingiuite de tortură, cea mai mare durere pentru aceștia era durerea sufletească. Martori forțați la hula adusă lui Hristos și Sfintelor Taine, sufletele lor suspinau amarnic. Cu toate lipsurile materiale și chiar spirituale (dacă e să ne gândim la lipsa unui duhovnic sau a Sfintei Euharistii), sfinții închisorilor trăiau bucuria Învierii mai intens ca niciodată. „Cu moartea pe moarte călcând”, ei îl urmau pe Hristos și Hristos le stătea alături pe drumul crucii lor. Chiar dacă noi avem bucuria ouălor vopsite, a tuturor bunătăților pregătite din timp, să nu uităm esențialul: **Hristos a suferit moarte pe cruce pentru fiecare dintre noi. Fiecare are deschisă poarta mântuirii prin urmele cuielei bătute în palmele lui Hristos.** Dacă ei, care erau închiși și chinuți, se bucurau de adevărata Înviere, noi de ce să ne facem că nu auzim clopotul care ne cheamă să cântăm din suflet „Hristos a înviat!”? Hristos ne așteaptă pe fiecare în parte. Pe mine, pe tine, pe toți cei dragi ai tăi. Din bucatele noastre să dăm și celui care nu are, iar sufletului să îi dăm hrana după care tânjește atât de mult: Sfânta Euharistie. Să nu ne lăsăm sufletele să flămânzească!

Hristos a Înviat!

Chemare de seară (Altfel de pocăință)

Teodora Smultea

Mi-e pieptul, Doamne, plin de-adânc
Și-un gol cu ușa-nredeschisă,
C-un sâmbure de faptă-ncolțit, flămând,
Lăsat la vatră, cu lumina stinsă.

N-am pocăința, nici lacrima lui David,
Nici cuvânt de slavă, nici boare-cântare,
Nu căuș din suflet, din paie gătit,
Ci gând nădușalnic, cu Tine-n uitare.

Dar mi-e dorul, Sfinte, n-conjurat în marea-Ți de-Nviere
Și e pocal din care se-nalță-o scară de suspin.
O, de-ai pescui-ntru mine pe Iov cel nou 'nalțat din soare,
Și-ai potopi adânc de leșuri cu foc aprins din spin în spin...

Vino, dar, în bojdeuca risipirii mele,
Pășind cu viața-n crăpătura firii.
Fă-mă iar, potir sfințit de mărgăritare
Și mă prefă-n cuvânt spre altoirea lumii.

Sloboade-mă din zeghe la oftat de seară,
Sădește-mă la umbra Apostolilor Tăi.
Nu c-aș fi vreo nestemată rară,
Ci că Ești: lumină de iubire, har în vâlvătai.

Tăcerea cuvântului

Pr. Bogdan-Constantin Dincă

Luțem vorbi despre o criză profundă a cuvântului ziditor acolo unde nu s-a mai pus preț pe cultura duhovnicească, acolo unde superficialitatea aglomerată a cuvântului neziditor a devenit general valabilă și consimțită. Pătrunderea adâncă a înțelesului că pentru orice cuvânt deșert pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua Judecării (Matei 12: 36) este înfricoșătoare. Când nu există grăire în deșert? Când din gura noastră răsună frecvența Duhului Sfânt, și nu frecvența noastră, iar ceea ce grăim e de folos pentru toți cei din jurul nostru?

Odată ajunși în această stare de bună înfricoșare începem să ne întrebăm dacă mai suntem vreodată vrednici să îndrăznim vreun cuvânt. Totuși, modelul nostru, Cuvântul Ziditor, Se face

din Dumnezeu Om și Se coboară în adâncuri ca să ne izbăvească de chinul cel de veci, ne grăiește dumnezeiește, dar și omește, fără de vicleșug sau păcat, pentru ca tot omul să audă, să creadă și să își schimbe viața. Sfântul Serafim de Sarov ne îndrumă să reflectăm mai degrabă asupra milei dumnezeiești decât asupra dreptății lui Dumnezeu. Așa că ne trebuie o dreaptă măsură între a grăi și a tăcea.

Am putea spune la prima vedere că tăcerea este facilă, că unui om care tace îi este mai ușor decât unuia în care nu mai încap vorbele, că este o chestiune de lene, nepăsare, fugă, pedepsire. Dar tăcerea este atât de vastă încât nu o putem cuprinde în cuvinte, deși au fost atâtea încercări ale Sfinților Părinți, Sfinți ai Pustiei, scriitori, gânditori, oameni de artă, oameni de cultură. E drept că tăcerea poate fi și ucigătoare, însă mai de folos ne este să reflectăm la tăcerea care sfințește, numită de unii *liniștire*. Sfântul Grigorie de Nyssa spune că „atunci când se vorbește despre Dumnezeu și în ce constă ființa Sa e vremea să taci, iar când e vorba de oarecare lucrare sfântă a cărei cunoaștere se coboară și la noi este vremea să vorbești” (Sfântul Grigorie de Nyssa, *Omilia la Ecclesiast*, p. 267). Sfântul Grigorie de Nazianz ne spune că „dacă ți-ar spune unul mai mare, când mergi cu el la drum, «hai să cântăm!», să îl ascuți, iar dacă nu ți-ar spune, taci cu gura, dar cu inima să preamărești pe Dumnezeu”.

Maica Tăcerii este însăși Maica Domnului. Izvor de înțelepciune a grăirii, Maica Domnului a zis cuvânt și a mijlocit pentru noi atunci când a știut că este nevoie. Sfântul Isaac Sirul spune că Maica Domnului n-a așternut în scris gândurile, iubirea ei pentru Dumnezeu și Fiul ei, nici durerile sufletului ei în clipa Răstignirii, căci nu le-am fi putut nicicum înțelege.

În cartea *Cunoașterea despre tăcere*, de Părintele profesor Gheorge Remete, regăsim că teologia nu concepe niciodată cuvântul fără tăcere, ci mai degrabă fiecare o presupune, o conține și o pune în valoare pe cealaltă. Cuvântul este vârful omului grăitor de Dumnezeu, tăcerea este adâncimea sau rădăcina. În omul deplin, tăcerea e cuvânt și cuvântul e tăcere. Cuvântul iese din tăcere și nu tăcerea din cuvânt. Mari dascăli ai Bisericii, în toată teologhisirea lor și prin harul din ei, au socotit că e mai bine să cinstescă locul cu tăcerea, nevrând să spună nimic mai adânc din pricina neputinței celor mulți de a se ridica la înțelegerea celor scrise. Iar dacă au și spus unii câte ceva, mai întâi au cercetat puterea ascultătorilor și așa au spus o parte, spre folos, lăsând cea mai mare parte neatinsă (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Filocalia a III-a*).

Tăcerea arată modul rugăciunii superioare, ea construiește noi trepte pentru sufletul angajat în urcușul spre Dumnezeu. Cultivarea tăcerii poate ajunge să se identifice chiar și cu măsura rugăciunii, un om rugător este un om care știe să tacă. Rugăciunea minții este superioară celei a gurii pentru că începe tocmai când se oprește cuvântul.

Tăcerea este o realitate în viața fiecărei persoane, dar și în viața tuturor. Nu poate rămâne neobservat momentul de tăcere precum purtarea euharistică a Trupului și Sângelui Domnului de la pro-comidiar pe Sfânta Masă, în cadrul Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite în timpul Postului Mare, ca tăcere maximă și stare de pocăință: „strana încetează cântarea, iar credincioșii stau aplecați la pământ în adâncă tăcere, ajungând în mijlocul bisericii, preotul se oprește puțin cu fața spre apus și binecuvintează pe credincioși cu Sfântul Disc, nimic zicând”.

După cum există mai multe trepte ale vieții duhovnicești, așa putem vorbi și despre trepte ale tăcerii. Pentru omul de astăzi starea de nepătimire este aidoma unei noțiuni fără sens deoarece, în sine, oamenii caută patimile și le consideră forțe firești. Renunțarea la patimi produce nemulțumire pentru că implică o golire. Însă această golire e umplută din preaplinul dumnezeiesc, așa cum tăcerea face loc cuvântului dumnezeiesc.

Nepătimirea nu reprezintă o odihnă relaxată, ci o așezare deplină și liniștită a ființei. Ea nu este statică, ci este liniștea arcului încordat. Sfântul Paisie Aghioritul spune că un semn al nepătimirii este stăpânirea sufletului asupra dezordinii exterioare, atunci când

auzi numai ce vrei, și nu mai auzi ceea ce știi că este rău. Când cineva nu e obișnuit să spună rugăciunea în mijlocul zgomotului, pătimește din pricină că mintea nu este dăruită lui Dumnezeu. Acesta trebuie să fie atent la distragerea dumnezeiască pentru a se putea bucura de liniștea lăuntrică.

Astăzi, trăim o inflație a cuvântului neziditor care o întrec cu mult pe cea economică. Părinții Pustiei obișnuiau să îl trăiască pe Hristos în tăcere, noi astăzi vorbim adeseori despre Hristos fără să-L trăim.

Avva Agathon a purtat timp de trei ani o piatră în gură pentru a învăța să tacă. Am putea spune că acum sunt alte vremuri, însă cine ne poate opri să purtăm întotdeauna pe buzele inimii noastre rugăciunea lui Iisus Hristos – Piatra noastră?

Mila lui Dumnezeu și a Maicii Domnului vine peste om chiar și pentru cele mai mici dureri și nevoi ale lui. Așa putem înțelege ieșirea din starea de tăcere și însingurare a Sfântului Serafim de Sarov la chemarea Maicii Domnului. Tăcerea sa nu era mai mare decât ascultarea de a fi de folos aproapelui spre mântuire.

În pământul roditor al tăcerii bune și drepte, va răsări sămânța cuvântului ziditor, dumnezeiesc, așa cum după tăcerea îngerilor de jumătate de ceas la vremea Judecării, Mântuitorul se va pogori din cer.

TU

Andreea Gîngă

Ploaie de Har
care speli sufletul
de tot ce e murdar,

Rază Sfântă de Lumină,
ce străbați senină
abisul de tină,

Dulce Mângâiere
ce învălui inima
sângerândă de durere,

Șoaptă ce povățuiești
cu blândețe sufletul
și tainic îl crești,

Bucurie sufletească
prin care cunoaștem
starea îngerească,

Iubire desăvârșită
care mântuiești inima
înfrântă și smerită,

Sfințenie deplină
care îndumnezeiești omul
și îl faci Lumină,

Fericită veșnicie
ce Te dăruiești întregă
în fiecare Liturghie.

Echipa: Tatiana Onilov
Anca-Maria Bica, Daria-Maria Călugăru, Maria Fărcaș,
Andreea Gîngă, Maria-Magdalena Goia, Bogdan Herțeg,
Alexandra-Mădălina Sălvan

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567